

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

82 nci Birleşim

12 . 9 . 1972 Salı

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	22	6. — Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma Komisyonu Başkanlığının, Komisyonlarının görev süresinin uzatılmasına dair tezkeresi (3/153, 10/44)	27:28
II. — YOKLAMA	23	IV. - GÖRÜŞÜLEN İŞLER	28
III. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	23	× 1. — Osmanoğlu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkında Af kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/523; C. Senatosu : 1/99) (Dağıtma tarihi : 17 . 7 . 1972) (S. Sayısı : 130) (Açık oy) (Ret)	28:31,40:42
1. — Adalet Bakanı Fehmi Alpaslan'ın, son günlerde Adalet Gazetesinde bir konu hakkında yapılan neşriyata dair gündem dışı demeci.	23:25	2. — Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plan komisyonlarından 3'er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi : 1/604; Cumhuriyet Senatosu : 1/95) (S. Sayısı : 132)	31:39
2. — Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Malatya'nın elektriksiz kalması sebebiyle gerekli tedbirlerin alınmasına dair gündem dışı demeci ve Başbakan Ferid Melen'in cevabı.	26:27		
3. — Sayın üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/151)	27		
4. — Hastalığı sebebiyle iki aydan fazla izin alan Sivas Üyesi Nurettin Ertürk'e ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/152)	27		
5. — İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, Anayasa ve Adalet Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi. (4/39)	27		

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Başkanlıkça sayın üyelere hoş geldiniz denildi ve geri kalan çalışma süresinin hayırlı ve uğurlu olması ve sağlık ve selâmetle geçmesi temenni olundu. Ayrıca reform niteliğinde olan kanunların ve özellikle Milli Eğitim Reformu Kanununun, Türk Milletinin ve Türk gençliğinin istikbali bakımından, biran önce çıkarılması ve bu konuda sayın üyelere halen çalışmakta olan özel Anayasa Tadil Komisyonu gibi özel bir komisyon kurularak gerekli kanun tekliflerinin öncelikle yapılması dilediğinde bulunuldu.

Kurulmuş bulunan Cumhuriyetçi Parti Genel Başkanlığının, Partilerinin Cumhuriyet Senatodundaki üyelerinin isimlerini bildiren tezkeresi ile,

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e Ferid Melen'in;

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'e, Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'in,

Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e, Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın;

Turizm ve Tanıtma Bakanı Erol Yılmaz Akca'a, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Eraz'in;

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mesut Erez'e, Ulaştırma Bakanı Rifki Danışman'ın;

Çalışma Bakanı Ali Rıza Uzuner'e, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in;

Ticaret Bakanı Naim Talûya Devlet Bakanı Zeyyat Baykara'nın,

Dışişleri Bakanı Halûk Bayülken'e, Başbakan Ferid Melen'in;

Bayındırlık Bakanı Mukadder Öztekin'e, Devlet Bakanı İsmail Arar'ın;

Gençlik ve Spor Bakanı Adnan Karaküçük'e Devlet Bakanı Doğan Kitaplı'nın ve,

Mazereti dolayısıyla yurt dışına gidecek olan İmar ve İskân Bakanı Turgut Tokar'e de, Ulaştırma Bakanı Rifki Danışman'ın;

Vekillik etmelerinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

12 Eylül 1972 Salı günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 15,22'de son verildi.

Başkan Kâtip
M. Tekin Arıburun Kastamonu Mehmet Çamlıca

Kâtip
Diyarbakır
Azmi Erdoğan

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, Denizli ili'ne bir yüksek okul yapılmasına dair sözlü soru önergesi, Milli Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/14)

2. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, yüksek ve ortaöğretime

dair sözlü soru önergesi, Milli Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/15)

Yazılı soru

1. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, memur ailelerine yapılacak te-davi yardımına dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/64)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Mehmet Ünalı

KÂTİPLER : Azmi Erdoğan (Diyarbakır), Mehmet Çamlıca (Kastamonu)

BAŞKAN — 82 nci Birleşimi açıyorum.

II. - YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Gerekli çoğunluğumuz vardır,
müzakerelere başlıyoruz.

III. - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Adalet Bakanı Fehmi Alpaslan'ın, son günlerde Adalet Gazetesinde bir konu hakkında yapılan neşriyata dair gündem dışı demeci.*

BAŞKAN — Basında yer alan aktüel bir konu üzerinde Sayın Adalet Bakanı gündem dışı söz talebinde bulunmuşlardır.

Adalet Bakanı Sayın Fehmi Alpaslan, buyurun.

ADALET BAKANI FEHMI ALPASLAN (Artvin) — Sayın Başkan, çok değerli senatör arkadaşlarım;

iki üç günden beri cereyan eden bir neşriyat sebebiyle yüksek huzurunuzda bilgi arz etmek ihtiyacını hissettim, Başkanlık lütfettiler kendilerine şükranlarımı arz ederim.

Değerli arkadaşlarım, herhangi bir dergi veya gazetenin, dolaylı da olsa isminden bahsetmek suretiyle, onun nam ve hesabına propaganda yapmış olmak gibi sakıncalı bir durum yaratmanın da ağırlığını hissettiğim halde, cereyan eden bir yazışma dolayısıyla yüksek bilginizi mevzu üzerinde derleyip toplamaya çalışacağım.

Son günlerde, Adalet Gazetesinde Ankara İnfaz Savcısı hedef alınmak suretiyle büyük manşetlerle bir konunun dile getirildiğini, bu Gazeteyi okuma fırsatını bulanlar gözden kaçırmamış olacaklardır.

Geçtiğimiz Cumartesi günü saat 12,30 sıralarında Cezaevleri Genel Müdürü bana gelerek «Hükümlü ve halen Nümune Hastanesinde yat-

makta bulunan, hasta olması itibarıyla cezasını orada çekmekte olan Turhan Dilligil adlı kişinin, İsmail Arar'a ayağından kelepçe ile bağlanmış bir fotoğrafının gönderildiğini ve Sayın İsmail Arar'ın da, böyle bir mevzu var mı diye kendisine sorduğunu, kendisinin yaptığı tetkik ve soruşturma sonunda böyle bir şeyin mevcut olmadığını öğrendiğini» bana bilgi olarak bildirdi.

Ben derhal Sayın Arar'dan bu fotoğrafların gönderilmesini rica ettim. Fotoğraflar almaz; bir hafta 10 gün kadar evvel, Ankara Cezaevinde tetkik ve tahkiki gereken bazı meseleler olduğuna dair bana intikal eden bilgiyi değerlendirmek üzere vazifelendirmiş bulunduğum müfettişi çağırdım ve kendisine, «Derhal bu konu ile ilgili araştırma ve soruşturmayı yapıp, bana bilgi vereceksin» dedim. Müfettişimiz, evvelâ cezaevinde, sonra Nümune Hastanesinde gecenin saat 23,00'ne kadar soruşturma yaptı ve bu soruşturmanın sonunda kesinlikle tespit etti ki, Sayın Devlet Bakanına gönderilmiş olan ve pek çok sayıda teksir edilmek suretiyle, bu sırada İstanbul'da çalışma halinde bulunan FİJ dediğimiz Uluslararası Gazeteciler Sendikası Birliğinin de temsilcilerine gönderilme hazırlığına girilmiş olan bu fotoğraflar, tam manasıyla bir uydurmacadan ibarettir. Çünkü, Sayın Arar'a gönderilen ayağına kelepçe vurulmuş hastanede yatan bir şahsın, yani Turhan Dilligil'in fotoğrafının arakasına, fotoğrafın çekiliş tarihi olarak cezanın infazına

ilk başlanıldığı gün olan 1 Mart 1972 tarihi yazılmış. Halbuki, 7 . 9 . 1972 günü, cezanın infaz edildiği yerde muhafaza ile vazifelî olan jandarma erleri ve onbaşısına bu şahsın, «Bir hatıra fotoğrafı çektirmek istiyorum» diye rica edip, onların safiyetinden istifade ettiğini, kapalı yerde tutulan zincirli kelepçenin oradan çıkartılarak, ayağına takıldığını ve fotoğrafların çekildiğini tespit ettik. İşte bu fotoğraf da 1 Mart 1972 tarihinde çekilmiş gibi takdim edilebiliyor. Turhan Dilligil'in kendi ifadesine müracaat edildiği zaman, «O vakit de böyle bir hadise geçirdim; ama o günün hadisesini iyice tespit edemediğim için, onu canlandırmak üzere, bu resmi çektirdim» gibi tevil edici bir yola da gidiyor.

Şimdi, bu hal, cezaevinde bulunan bir hükümlünün ruh haleti olarak mütalaa edilebilir; ama enteresan olan tarafı, bugünlerde İstanbul'da FİJ'in yaptığı toplantıda, Türkiye'deki gazeteci hükümlülere böylesine zulüm yapıyor dedirtmek gibi bir maksadın içerisine girilmesidir. Gazetecilik hesabına ve bu memleketin evlâtları için bunu çok ağır ve çok ayıp bir hareket olarak yüksek huzurunuzda dile getirmeyi vazife biliyorum.

Nereden biliniyor? Biliniyor; çünkü, yapılan her şey zaman içerisinde bilinebilir. Turhan Dilligil daha önce bazı meseleler üzerinde Bakanlığuma bir not gönderiyor, bu notun içerisinde kendi elyazısı ile kendisinin başında bulunduğu Adalet Gazetesinin mensuplarına verdiği üç maddelik bir de talimat vardır. Yeşil bir kâğıda yazılı olan bu talimat da her nasılsa onun içerisinde çıkarıyor. Bu talimatta Dilligil, Adalet Gazetesinde vazife gören kişilere;

1. ifadeyi gazete ve ajanslara verip, polemik yapmak. (Türkiye'de gazetecilere zulüm yapıyor).

2. Uluslararası Gazeteciler Sendikaları Birliği Kongresi Başkanlığına müracaat ile müşahit istemek. (Uçak biletini göndeririz.)

3. Konuyu Parlamento kürsüsüne götürüp, Hükümet ve Bakanı müşkül duruma düşürmek.

Türkiye gibi bir ülkede «basın affı» sözünün tutturulduğu bir dönemde FİJ denilen teşkilâta bu gibi uydurmaca meseleler götürmek isteyecek Hükümeti sözüm ona onların etkisinde

bırakmak, Alpaslan'ın da Adalet Bakanlığını yaptığı bir Hükümetten notice istihsal etmek isteyen zihniyete şaşmak lâzımdır.

Her şeyden evvel yüksek huzurunuzda samimiyetle ve cesaretle ifade ediyorum ki, ben Türkiye'nin meselelerini Türk olarak ve Türkiye'nin yüksek menfaatleri içerisinde, millî sınırlarımız dahilinde mütalâa etmeyi şiar edinmiş bir arkadaşımızım. Şunun bunun, hele dışarının hiç bir surette tesir edeceği sahada benim ve mensubolduğum Hükümetin tek adım atması mevzubahis değildir. Yüksek huzurunuzda bunu da bu vesile ile belirtmek isterim. Bunlar lehte değil, olsa olsa aleyhte tesir yapabilecek mantıksız ve ayıplanacak davranışlar olarak mütalâ edilmeye değer.

Bu vaziyeti gece saat 23,00'te müfettişim bana telefonla bildiriyor; «Zatîâlimize notlarınızı ne zaman takdim edeyim?» diyor. «Pazar günü saat 10,00'da Bakanlıkta olacağım, oraya geliniz.» diyorum ve Pazar günü Bakanlığa gidiyorum, müfettiş de geliyor. Bana diyor ki, meseleyi böylece tetkik ettim; yüksek huzurunuzda arz ettiğim neticeleri ortaya koyuyor. Yalnız Turhan Dilligil müfettişe, «Sayın Bakanım intikâl etmesin, ama bir başka mesele de var. Ne cezaevinin ne de jandarmanın haberi olmadan, uyuşturucu madde kaçakçılığında müebbet hapse hükümlü birisi, ihtisas Hastanesinde hususî mevkide, telefonlu bir odada keyf çatıp yatmaktadır.» O zatın karısı da o yerde başhemşire imiş. «Bunu şimdi sakın Bakana söylemeyin, gazetede bunu neşredeceğim, onu patlatılm ondan sonra meseleye el korsunuz.» diyor.

Müfettişin bu tarzda verdiği bilgi üzerine derhal (Pazar olmasına rağmen) Sayın İçişleri Bakanım evinde buldum, kendisinden eğer böyle bir hükümlü varsa, icafinda hemen yakalamış olmak için bir de kuvvet tertibi suretiyle yetkili bir jandarma komutanının vazifelenmesini ıstırham ettim. Zira, bu gibi hallerde cezaevleri dışındaki infaz işleri Adalet Bakanlığından ziyade Sayın İçişleri Bakanlığını ilgilendiren bir konudur. Çünkü, mevzuatımız böyle tanzim edilmiştir.

Sayın İçişleri Bakanı hemen yarım saat içerisinde tümgeneral rütbesindeki bir jandarma müfettişini görevlendirdiler. Müfettiş yanında-

ki kuvvetle birlikte Bakanlığımıza geldi, kendilerine müfettişimizi kattım ve ihtisas Hastanesine gönderdim. İhtisas Hastanesinde gerçekten Samsun'da uyuşturucu madde kaçakçılığında 1963 senelerinde yakalanıp, o zamandan beri cezasını çekmekte bulunan ve müebbet hapse mahkûm edilmiş olan Vedat Çağatay diye birisinin hususî bir odada, kolunda serumlu olarak tedavi altında bulunduğunu tespit ettik. Kendisine soruyorlar; «Evet ben hükümlüyüm, ama rapor aldım. Raporla cezanın çektirilmesi halinde hayatî tehlike doğacağı tespit edildi, Adli Tıbbın tetkikinden geçti, o itibarla serbest bırakıldım. Bu sefer hasta oldum, kendiliğimden buraya geldim, eşim de burada olduğu için burada tedavi görüyorum.» diyor.

Pazar... O gün için zaten hastanın bir yere kaçması da pek mümkün olmadığı için bir tedbir alamıyorlar, mesele nedir iyice bilemiyorlar, bırakıyorlar. Bana malûmat geldi. Pazartesi sabahın çok erken saatinde derhal Ankara Savcılığını ve müfettişi yeniden tahrik ettim, infaz dosyasını buldurdum. Hakikaten Samsun'da hükümlü iken bir raporla İstanbul Bakırköy Hastanesine sevk ediliyor. Bakırköy Hastanesi «Cezanın çektirilmesi hayatî tehlike iras eder.» dediği için ve o rapor da Adli Tıp Meclisince tasdik edildiği için, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 399 ncu maddesine göre bu hükümlü rapor müddeti olan altı ay süre ile serbest bırakılıyor. Altı ayın dolmasından önce, bu sefer Ankara'da «Yer değiştirdim, durumum bu.» diye müracaat ediyor. Yeniden hastaneye sevk ediyorlar, hastane aynı mahiyette altı ay süreli bir rapor daha veriyor. Bu rapor da Adli Tıp Meclisine tasdik için gönderiliyor; fakat Adli Tıp Meclisinin tasdikinden geçemiyor. Zira, Adli Tıp Meclisi, «Dahiliye mütehassısımız istifa etmiştir, kurul teşekkül edemiyor, o itibarla bu konuyu tetkik etmemize imkân yoktur.» diyor.

Buraya kadar tamamıyla usulünde muameleler cereyan ediyor. Kanunda zaten Adli Tıp Meclisinin tetkikinden, tasdikinden geçer diye bir kayıt yok; ama şimdiye kadar Bakanlığın tamimi ile tutulan yol bu merkezde ve doğrusu da bu. Adli Tıp Meclisi tetkik edemiyor diye o kişiyi rapora rağmen içeriye almak da o zaman için mümkün değil.

Bir nokta dikkati çekici: 30 . 9 . 1971 de altı aylık süre bitmiş oluyor. Ondan sonra hükümlü nerede ve birkaç gün evvel gelip ihtisas Hastanesinde yatıncaya kadar ne olmuş, meselesi açıktaki kalan bir konu. Bendeniz bu durumu öğrenir öğrenmez evvelâ Ankara Cumhuriyet Savcılığına bu hükümlünün derhal muhafaza altına alınmasını ve raporu üzerinde durularak, şimdi yattığı hastaneden, eğer orası ile mesele halledilmiyorsa, ilgili hastaneden gerekli raporun alınmasını ve ona göre muamelelenin tayinine tevessül olunmasını istediğim gibi «Aradan geçen 11 aya yakın zaman içerisinde neden bu adam kovalanmamış?» hususunun da tahkikini müfettişe vazife olarak verdim. Müfettiş dün öğleden sonra ve bugün bu işin tahkiki ile uğraşmakta. Bu konunun da böyle bir açık noktası vardır; ama daha gazete ile ikaza gidilmeden bu açık noktanın üzerinde Bakanlığımız önemle durmuştur.

Değerli arkadaşlarım; bu fırsattan faydalanarak bir hususa daha temas etmeme müsaadelerinizi istirhamla yüksek huzurunuzdan ayrılacağım.

Yolsuzluk nereden, kimden ve nasıl gelirse gelsin, sizin yüksek muhabbet ve teveccühlerinizle görev almış olan Adalet Bakanı arkadaşınız ve tüm Hükümet üyeleri onun üzerine amansız bir şekilde varmayı kendilerine baş vazife edinmişlerdir. Bu hâdise de böyle olmuştur, bundan evvel olmuştur, bundan sonra da bu iş böyle olacaktır. Demin arz ettiğim gibi, hiç bir yan tesir bizi millî duygularımız, millî düşüncelerimiz ve millî menfaatlerimizin ötesine atamaz, hiç bir tertibe papuç bırakacak bir arkadaşımız da içimizde yok.

«Gazeteci hükümlülere suumuamele yapıyor.» lâfını çıkarıyorlar. Ben vicdanıma karşı ve müracaat etmesi muhtemel kişilere karşı yalnız bir şeyden endişe ediyorum: Bugün içeride bulunan gazetecilere özellik arz eden bir muamele tatbik ettiğimize göre, sade, kimsesiz vatandaş, daha masum hâlî ile mahkûm olup içeride bulunan vatandaş «Siz nasıl oluyor da farklı muamele yapıyorsunuz?» diye müracaat ederse, işte onun hesabını nasıl veririz diye düşünüyorum. («Bravo» sesleri)

Durumu yüksek bilgilerinize saygılarımla arz ediyorum. (Alkışlar)

2. — *Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Malatya'nın elektriksiz kalması sebebiyle gerekli tedbirlerin alınmasına dair gündem, dışı demeci ve Başbakan Ferid Melen'in cevabı.*

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Sayın Hamdi Özer, Malatya'nın elektriksiz kalması hususunu Hükümete duyurmak üzere kısa bir söz talebinde bulunmuşlardır. Buyurun Sayın Özer.

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

20 nci Asırda medenî dünyanın birçok yerlerindeki köyler elektrik emerjisine kavuştuğu halde, Türkiye'mizde 150 bin nüfuslu Malatya'muz karanlıklar içinde ışığın özlemine duymaktadır. Bütün sanayi dalları felce uğramış, kasaplar etlerini, aileler yiyeceklerini muhafaza edecek buzdolaplarını dahi çalıştıramaz hale gelmişlerdir. Bu yüzden Malatya'mızın milyonlarca lirasını çöp tenekelerine atmak zorunda bırakıldığını ifade etmek istiyorum. Mum istihlâki o kadar artmıştır ki, günde iki tona yakın mum istihlâki yapan halk, onu da ancak karaborsadan arayıp bulmaktadır.

Mübalâğa yaptığımı sanmayınız. Geceleri gelip geçen otomobillerin farlarından faydalanarak yollarını bulmak isteyen halkımız, ışsızlıktan kıvrınmaktadır. Eğer Sümerbankın ve hastamenin cılız ışıkları olmasa, bu şehri geceleri o karanlığın içinde bulmak dahi mümkün değildir. Tıpkı ikinci Cihan Savaşında hava savunmalarına karşı yapılan karartma, bugün hâlâ Malatya'mızda uygulanmaktadır.

Ekonomik bakımdan şehrin bugün aylık ziyarı 100 milyon liranın üstündedir. Birçok heyetlerle Sayın Başbakama ve ilgili bakanlıklara gittik müracaat ettik. Bize sabır ve kanaat tavsiyesinden başka bir teselli veremediler. Yalnız, ilerde Hazer'den alınacak elektrikten faydalanabileceğimizi bir umut olarak bize bildirdiler. 250 kadar elektrik direğinin müteahhitlere ihale edildiği ve bu Ekim ayının sonuna kadar ikmal edilmesi gerektiği halde, bu 250 direğin bugüne kadar ancak 75 tanesinin altyapısı yapılabılmıştır. Müteahhitlerin sıkıştırılması için ilgili bakana sorduğumuz ve bu durumu bildirdiğimiz zaman, âdeta müteahhidin sıkıştırılamayacağı şeklinde imalı bir ifade bulundular ki, bu da bizim ümidimizi büsbütün sarsmıştır.

Muhterem senatörler; 150 bin nüfuslu bir şehir, belediyesi parasızdır diye karanlıkta kalacak mıdır? Bu şehir halkı Devlet himayesinden yoksun bırakılmaya devam edecek midir? Bunlara sahip çıkacak bir merci yok mudur? Sosyal devlet anlamının ilk şartı sosyal adalet ise, Ankara'nın bir köyünde ve hattâ sadece bir caddesindeki elektrik cereyanının da 150 bin nüfuslu bir vilâyetimize verilmesini talebediyoruz.

Birçok şehirlerimiz rengârenk ışıklar içinde yüzerken 150 bin nüfuslu Malatya şehri bugün karanlıklar içinde gömülü kalmıştır. Mübalâğa yapmıyorum. Bunu mübalâğa sananlardan yalnız bir gecelik Malatya'da kalmak zahmet ve feragatini göstermelerini istirham ediyoruz. Şunu bilelim ki, karanlıklarda vergi memurları bile tahsilâtını yapamayacaktır ve yapamıyor arkadaşlar.

Hepinize saygılar sunar, Hükümetin bu husus üzerinde biran evvel harekete geçmesini temenni ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Başbakan Sayın Ferid Melen, buyurun.

BAŞBAKAN FERİD MELEN (Van) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Sayın Senatör Hamdi Özer'in ortaya koyduğu ihtiyaç yeni değildir. Birkaç yıldan beri ortada olan bir ihtiyaçtır ve halledilememiştir. Sayın senatör nedense, bu ihtiyacı o birkaç yılı geçirdikten sonra bugün dile getirmek istiyorlar.

Bu mesele ile ben şahsen meşgul oldum. Bana Malatya'dan Belediye Başkanı da dâhil olmak üzere bir heyet geldi. Elâzığ'a gittiğim zaman da geldiler müracaat ettiler ve ihtiyacı ortaya koydular. İlgilendik. Keban'dan Malatya'ya doğru çekilmekte olan hat yakında bitmek üzere. Arkadaşımız direklerin tamamının dikilmemiş olduğunu söylüyor. Ben ilgilendim, ilgili daire ile meşgul oldum. Ekim sonuna müteahhit bitirmeye mecburdur ve bitirtmeye çalışacaklardır. Yalnız, o bittikten sonra maalesef mesele bitmiş olmuyor. Çünkü Hazer'den elektrik alacaktır. Hazer işba halinde, ikinci üniteside çalışıyor. Hattâ göl seviyesi düşmektedir. Binaenaleyh, Malatya'ya elektrik verebilmek için, sağdan soldan kısın-

tı yaparak, tasarruflar yaparak bunu sağlayacaklardır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız bunu bir beyanet vererek izah etti, radyoda söyledi, ben konuştum; yani mesele Hükümetin meçhulü değildir, üzerindeyiz, çalıştık, ki arkadaşımız da görmüştür. Bundan sonra da meseleyi böyle acı sözlerle, itham ederek burada anlatmanın hakikaten biraz seçmene selâm göndermek için olduğunu kabul etmek lâzım. Yoksa bir başka izahı yok. Kendileri de geldiler, hareket halindeyiz, çalışıyoruz. Bunun üstünde ne yapmamızı isterler? (Alkışlar)

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Sayın Başkan, Sayın Başbakan gönderdiği bakanlara, bana diğer bakana selâm söyle, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı burada ise söylesin...

BAŞKAN — Sayın Özer, Sayın Özer, Sayın Özer...

HAMDİ ÖZER (Devamla) — İmar ve İskân Bakanına selâm söyle, biz bunu yapamayacağız dediler.

BAŞKAN — Sayın Özer, Sayın Özer.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Seçmene selâm değil bu.

HAMDİ ÖZER (Malatya) — Biz seçmene selâm göndermiyoruz. Dolaylı olarak parasütle buraya iktidar olarak gelmiyoruz.

BAŞKAN — Rica ederim Sayın Özer, istiham ediyorum efendim.

3. — *Sayın üyelerden bazılarının izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/151)*

BAŞKAN — Bir Başkanlık Divanı tezkeresi var, okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinli sayılmaları hususunun Genel Kurula arzı, Başkanlık Divanının 11 . 9 . 1972 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurtsever, mazaretine binaen, 11.9.1972 tarihinden itibaren (20 gün)

Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Nurettin Ertürk, hastalığına binaen, 5 . 8 . 1972 tarihinden, itibaren (113 gün)

BAŞKAN — Ayı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Cumhuriyet Senatosu Bingöl Üyesi Arif Hikmet Yurtsever, mazaretine binaen, 11.9.1972 tarihinden itibaren (20 gün)

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Nurettin Ertürk, hastalığına binaen, 5 . 8 . 1972 tarihinden, itibaren (113 gün)

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — *Hastalığı sebebiyle iki aydan fazla izin alan Sivas Üyesi Nurettin Ertürk'e ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/152)*

BAŞKAN — Bir başka tezkere var, okutuyorum.

Genel Kurula

Hastalığı dolayısıyla 2 aydan fazla izin alan Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Nurettin Ertürk'ün tahsisatının verilebilmesi, içtüzüğün 146 ncı maddesi gereğince Genel Kurulun kararına bağlı olduğundan, keyfiyet yüce tensiplerine arz olunur.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

BAŞKAN — İçtüzüğümüzün 146 ncı maddesi gereğince tahsisatın ödenebilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — *İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in Anayasa ve Adalet Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi. (4/39)*

BAŞKAN — Bir önerge var, takdim ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Anayasa ve Adalet Komisyonundan istifa ettiğimi saygı ile arz ederim.

İstanbul

Ekrem Özden

BAŞKAN — Yüksek Heyetin bilgilerine sunulur.

6. — *Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma Komisyonu Başkanlığının, Komisyonlarına görev süresinin uzatılmasına dair tezkeresi (3/153, 10/41)*

BAŞKAN — Bir başka tezkere var, takdim ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Araştırma Komisyonumuz :

1. Araştırma konusunun muhtelif safhalar geçirmesi ve Büyük Millet Meclisi Umumî Heyetinde müzakere konusu olması gibi sebepler, 4 000 sayfalık bir dosyanın mevcudiyeti,

2. 27 . 7 . 1972'de müddeti bitmesine ve arada da 20 . 7 . 1972 tarihinde tatile girilmesi,

Gibi nedenlerle Umumî Heyette verilen müddetin bitimi olan 16 . 9 . 1972 tarihinden itibaren Komisyonumuzun çalışma süresinin 2 ay daha uzatılması için gereğini saygularıyla arz ederim.

Nahit Altan

Araştırma Komisyonu Başkanı

BAŞKAN — Tezkerede belirtildiği şekilde Komisyonun çalışma süresinin iki ay uzatılması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Osmanoğlu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkında Af kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/523; C. Senatosu 1/99) (Dağıtma tarihi : 17 . 7 . 1972) (S. Sayısı : 130) (Açık oy) (Ret) (1)*

BAŞKAN — Daha önce verilmiş bir önerge ile gündemdeki diğer işlere takdimen görüşülmesi Yüksek Heyetçe kabul edilmiş, müzakerelerine başlanmış ve yarıda kalmış olan 130 sıra sayılı kanun tasarısının müzakeresine devam ediyoruz.

Osmanoğlu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkındaki Af kanunu tasarısı Cumhuriyet Senatosunun Anayasa ve Adalet Komisyonunda görüşülmüş, karara bağladığı rapor Yüksek Heyette müzakere edilmiş, neticede bu rapor reddedilmiştir. Rapor Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu metni reddettiği cihetle, Yüksek Heyetin de Anayasa ve Adalet Komisyonunun raporunu reddettiği için ortada Millet Meclisinin metni kalmıştır. Bu itibarla, Millet Meclisi metninin müzakeresine başlıyoruz.

Lütfen Hükümet yerini alsın. Komisyon yoktur; çünkü, Yüksek Heyet Komisyonun raporunu reddetmiştir. Tüzüğümüzde de bu hususta da açık veya kapalı bir hüküm yoktur. Daha doğrusu boşluk vardır. Bu itibarla Hükümetin yerini almasını rica ediyorum.

(1) 130 S. Sayılı basmayazı 17 . 7 . 1972 tarihli 77 nci Birleşim tutanağına eklidir.

Adalet Bakanı adına Devlet Bakanı Sayın Kitaplı, buyurunuz.

Önergede ivedilikle görüşülmesi de istendiği için ivedilikle görüşülmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki müzakereler ikmal edilmiş olduğu için Millet Meclisinin metnini okutuyorum :

Osmanoğlu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkında Af kanunu tasarısı

Madde 1. — Yediaminlik görevini kötüye kullandığından dolayı, Arsin Asliye Ceza Mahkemesinin 23 . 9 . 1970 tarih ve 1969/77 esas, 1970/42 karar sayılı kesinleşmiş hükmü ile 3 ay 10 gün müddetle hapis ve 208 lira 30 kuruş ağır para cezasına mahkûm edilen, Osmanoğlu 1936 doğumlu Arsin'in Yenimahallesinden cilt 5, sayfa 34, hane 32'de nüfusa kayıtlı, halen Yomra Ziraat Teknisyenliğinde Yüksek Ziraat Mühendisi Ahmet Şen'in, cezası bütün hukukî neticeleriyle birlikte affedilmiştir.

BAŞKAN — Okunan madde üzerinde söz isteyen sayı nüye?.. Yok.

Söz mü istiyorsunuz efendim?

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Söz istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Tefhim ettim ama.

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Ben elimi kaldırdım, görmediniz.

BAŞKAN — Peki, şu halde kusur bendedir, görmedim.

Buyurunuz efendim.

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Sayın Başkan, muhterem senatörler;

Sık sık Umumî Heyetimize Dilekçe Karma Komisyonu vasıtası ile özel af tasarıları intikal etmektedir. Biz de burada bazı özel af tasarılarına âtifettir diye, ehemmiyet vermeden müspet oy vermekteyiz. Bunun neticelerini düşünmüyoruz. Bu şekilde sık sık af çıkarmak, hence hukuku ve başkalarının hakkını çiğnemek olur. Bir tarafı âtifetle taltif eder gibi bir hal ahyo-ruz ve bir çok derecattan geçmiş, kaza organı derecatından geçmiş kararları da, elimizin tersi ile demeyeceğim ama, burada oylarımızla ifna ediyoruz. Kendi çıkardığımız kanunları tatbik eden kaza organını da müşkül duruma düşürüyoruz.

Af çıkaracaksa toptan çıkaralım. Hele şu nümune olacak bir karardır, onun için arz ediyorum. Suçlar malûmu âliniz kasdı olur, gayri-kasdı olur. Kasdı olanlarda da düşünerek, bizzat kendini kontrol ederek, netice doğuran suçlar vardır. Bu da öyle bir suçtur. Yedieminlik suçu kendisinin bu hareketi ifa ederken rahatla düşünebileceği, neticesini kestirebileceği bir suç halidir. Kaldı ki, bu şahıs teknik bir elemandır, yüksek tahsillidir. Bunları bilmesi lâzımdır. Yedieminlik mevzuu adliye tarafından tevdi edilirken, kendisine bunun neticeleri de ihbar edilir. Böyle olmasına rağmen suç işleyen bir arkadaşı burada affedersek, maalesef bir çok suçluları da affetmek mecburiyetinde kalmamız doğru olur.

Burada zannımca eshabı mucibe, pek kararda gözükmemekle beraber, bu şahsın bir memur olmasıdır. Anayasamızın 12 nci maddesi bir sınıfa, zümreye imtiyaz tanımayı yasak etmiştir. Bir memurun bir suç işlemesi halinde, aynı suçu işleyen diğer vatandaşları affetme durumuna düşmüyoruz da, neden bunu bu şekilde affetme cihetine gidiyoruz? O vakit bütün yedieminlik vazifesini suiistimal eden vatandaşlardan ceza görenlerin hepsi Dilekçe Karma Komisyonuna müracaat ettiği takdirde, hepsinin muhtelif sebeplerden suçlarının af yolu ile kaldırılması ve cezalarının infaz edilmemesini istemek lâzımdır. Adalet bunu icabettirir. Adalet vicdanlarda tecelli etmelidir. Herkese müsavi tatbik edilmelidir; af da müsavi olmalıdır, ceza da müsavi olmalıdır. Memleketlerin, milletlerin

bekâsı, adaletin temini ile mümkündür. Yalnız kanunlarla müsavat temin edilmez. Kanunların tatbikatında müsavat lâzımdır.

Esasen bu kanun tasarısı bizi gayeye de götürmez. Zira, kanun tasarısının birinci maddesinin sonunda, «Şen'in, cezası bütün hukukî neticeleri ile birlikte affedilmiştir.» gibi bir ibare vardır. Bunlar özel aftır, hukukî neticeleri ile birlikte af bahis mevzuu olamaz. Çünkü, Dilekçe Karma Komisyonuna vezife veren 140 sayılı Kanunun özel af dilekçeleri mevzuunun 13 ncü maddesinde hangi hususlara ne şekilde, ne kadar şümüllü bir af kanunu tatbiki yapılacağı gösterilmiştir. 13 ncü maddede kesinleşmiş cezaların hafifletilmesi veya kaldırılmasından bahseder. Neyin kaldırılması? Yalnız cezanın. Hukukî neticelerinin affı hiç bir zaman bu maddede ile bize verilmemiştir. Kanun tasarısını teklif eden komisyona da verilmemiştir. O vakit biz bunun cezasını kaldırsak bile, (Hukukî neticeler bakımından eğer memuriyetine mani bir durum varsa; ki bu kanunun da esbabı mucibesi odur.) Bir netice doğurması lâzımdır. Bu ibare ve bu kanun tasarısının metni de bu bakımdan yine 140 sayılı Kanuna aykırıdır.

Bir hususa daha temas edeceğim; her halde bir yanlışlık olsa gerek. Komisyonun gerekçesinde şöyle bir ibare var, netice ile ibare tezat teşkil etmektedir :

« . . . Tasarının gerekçesinin ve tasarıya esas dava dosyasının tetkikinden, işbu tasarının kabul edilmesi ile adı geçen cezasının infaz edilmesinde sosyal bir yarar görülmemiş . . . ».

Şimdi burada «edilmemesinde» olması lâzımdır. Çünkü, aşağıda tasarının tümünün reddi kabul ediliyor; yani kanun tasarısının tümünün reddini komisyon teklif ettiğine göre, bu doğru değildir; o kelimenin «edilmemesi» şeklinde olması lâzımdır.

Benim kanaatim odur ki, ancak özel afları fevkalâde hallerde şahsın durumuyla cezanın infazının sosyal bir yarar temin edemeyeceği hallerde tahsis etmemiz ve bunları yaparken de mutlaka bütün suçluların, aynı durumda olan suçluların durumunun da nazarı itibara alarak âdil bir karara varmamız, neticeye varmamız lâzımdır. Ben şimdiye kadar çıkan bu şekildeki af kanunlarına da muarızdım ve en çok üzerinde durduğum nokta, yapılan müsavahtan, ve-

rilen tavizlerin yeni müsamaha ve tâvizleri doğuracağıdır. Bu yolu açtığımız takdirde, mahkemelerden geçen her kararın Dilekçe Karma Komisyonu vasıtasıyla bize gelmesi ve dolayısıyla bizden af çıkarılması gibi bir hal ile karşılaşırız. Bu ise, doğru değildir. Anayasaya da aykırı durum yaratır.

Muhterem üyelerin kanun tasarısına itibar etmemelerini ve aleyhte oy vermelerini arz ederim.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Bizim namımıza karar veren Komisyonumuzun raporu, Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu affın reddine aittir. Şimdi, biz Komisyonun bu raporunu kabul edersek, zaten mesele kendiliğinden aydınlanmış olacaktır. Bu itibarla, hak ve adalet, hukuk nizamının teessüsünün yerinde olabilmesi için Komisyonumuzun raporunun aynen kabulü yerinde olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Tuna.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar :

Araya 45 - 50 günlük bir tatil devresi girdi; bu itibarla bu mevzu üzerindeki müzakerelerin unutulduğunu ve müzakerelerin yanlış istikamette cereyan ettiğini gördüğüm için söz istedim.

Muhterem arkadaşlar, tatile girmek üzereyken yüksek malûmlarınız olduğu veçhile Yüksek Heyetinize 4 özel af kanunu geldi. Bunlardan bir tanesini bizim Komisyonumuz reddetti. 3ünü kabul etmişti. Şimdi bu zati hâdise neydi, heyetiniz ne karar verdi, onu arz edeceğim.

Bu maznun, Ziraat Fakültesinden mezun bir yüksek ziraat mühendisidir. Babaları ölmüştür, iki kardeşe bir küçük bahçe kalmıştır. Bu bahçenin taksimi sırasında kardeşlerden birisi mahkemeye müracaat etmiştir, bu mühendis olan kardeşe yediemin sıfatıyla bahçenin mahsulleri teslim edilmiştir. Zamanı gelince bu yüksek ziraat mühendisi dediğimiz arkadaş yedieminlik vazifesi nedir, nasıl olur, hâkim mi satar, kendi mi satar, bunu tespit etmeden babasından kalan bahçenin mallarını satmıştır; fakat, diğer kardeşe teslim etmemiştir. Bu mahkemeye intikal

etmiştir. «Sana yediemin sıfatıyla şu mallar teslim olunmuştur, sen mahkemenin izin ve muvafakati olmadan sattın» diye yedieminlik vazifesini suiistimalden mahkûm olmuştur.

Şimdi iki kardeş arasında geçen bir hâdisedir. Elbet, öbür kardeş Ahmet Şen mahkûm olduğu zaman teessüre kapılmıştır, Dilekçe Karma Komisyonuna müracaat etmiştir; Dilekçe Karma Komisyonu da şu af tasarısını hazırlamıştır.

Bizim Anayasa ve Adalet Komisyonumuz affın aleyhinde bulunmak suretiyle tasarıyı reddetmiştir. Tatile girmeden evvel Yüksek Heyetinizde bu rapor müzakere edildi, Yüksek Heyetiniz bizim Komisyonun raporunun 108 oyla reddine karar verdi; yani bunun başlangıcı bu.

Affın reddi hakkındaki Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonunun raporu reddoldu, Millet Meclisinden gelen ve şu kardeşler arasındaki bu muamelenin affına müte-dair bulunan maddenin müzakeresine geçildi. Bugün Sayın Başkanın «Yarı yerden başlayan muamele» dediği muamele budur, muamele burada kalmıştır, Bizim Komisyonun raporu reddedilmiştir, Millet Meclisinin metni okunmak suretiyle sizin oylarınıza sunulmaktadır. Cereyan tarzı budur, işin mihrakına oturtulması için zamanımızı aldım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Adalet Bakanı Fehmi Alpaslan.

ADALET BAKANI FEHİMİ ALPASLAN (Artvin) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Uzun yıllar daima şerefli hâtırasını muhafaza edeceğim şekilde bir arada geçen bu teşriî faaliyetlerimiz sırasında muhtelif vesilelerle de arz etmiş olduğum gibi, bu tarzda şahıslar için durup dururken bir hususi af müessesesinin yürütülmesi, genellikle hukukun esaslarına aykırı düştüğü gibi, memleketin gerçek durumuna da uygun düşmemektedir.

Özellikle, son zamanlarda sık sık genel af sözünün edildiği bir sırada bir şahsa, hem de bu memlekette taksirli suçlardan ötürü; yani dik-katsizlik, tedbirsizlikle her hangi bir hâdiseye sebebiyet vermiş, kendisinin iradesinde olmadan bir otomobil kazası yapmış olanların hükümlerinin infaz edildiği bir safhada, kasta dayanan

bir suçtan ötürü mahkûm edilen bir kişinin affına gitmenin cezanın umumî prensipleriyle bağdaşmayacağı kanaatindeyim. Bunun faydası yok.

Huzurunuzda şunu arz edeyim; yakın zamanda ümid ediyorum ki, infazla ilgili bir mevzuu Yüksek Meclislerin tetkikine sunacağız. Bu tasarıda, Batı ülkelerinde olduğu gibi 6 aydan daha az mahkûm olanların vaziyeti yeni esaslara bağlanacak. Yeni esaslar Yüksek Meclislerin tasvibinden geçerse, bu şahıs ve bununla beraber aynı görüş içerisinde hakkaniyetli bir surette diğer kişiler hakkında da olumlu neticeler gelecektir. Herkes hapis hane yatacak, herkes cezasını çekecek; arz ettiğim gibi kastî olmayan fiillerden ötürü suçlu haline düşmek suretiyle kişiler cezayı çekmek mevkiinde bulunacak; ama yedieminliği suiistimal gibi kasta makrun, özellikle yüksek tahsil görmüş bir zatın çok dikkatinde tutması lâzımgelen bir fiilden ötürü mahkemece mahkûm edilmiş bir insanı imtiyazlı bir halde affa götürmenin, Yüce Senatonun tasvibine mazhar olmayacağı ümidi taşıyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler...

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Açık oylama yapıldı, siz de açıklama yapsanız...

BAŞKAN — Sayın Tuna, Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu açık oylamaya arz edildi. Sizin de beyanınız veçhile 108 ret oyuna karşı 22 kabul oyu ile komisyonun raporu reddedildi. Komisyonun raporu reddedildiği için Millet Meclisinden gelen metin ortada kaldı. Şimdi o metnin 1 nci maddesini okuttum ve müzakere açtım. Bunun başka şekli yok, şekil bu..

Tüzüğümüze göre de komisyonun raporu reddedilir ve başka bir komisyon metni de olmazsa, Millet Meclisi metni ortada kalır. Bu itibarla, Millet Meclisi metninin 1 nci maddesini okuttum, müzakere açtım ve müzakere tamamlandı, şimdi oylamasına geçtim.

Şayet, bu işari oy neticesinde millet Meclisinin metni reddedilirse, ayrıca açık oya vaz'edeceğim. Açık oy neticesi de tecelli ederse muamele ona göre yürüyecek. Çünkü, değişiklik olu-

yor. Millet Meclisi metni reddedilmiş olursa, açık oya başvuracağız. Kabul edilirse, mesele yok. Bundan evvelki komisyon raporunun metni işari oya vazedildiği zaman kabul edilmişti, açık oylamaya geçildiği zaman da reddedilmiş; yani aksi netice tecelli etmiş. Burada da ya aksi tecelli eder veya doğrusu tecelli eder, onu Yüksek Heyetin takdirine arz edeceğiz.

Oylamayı tekrarlıyorum :

Millet Meclisinden gelen metnin 1 nci maddesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Reddedilmiştir.

Madde tasarısının esasını teşkil ettiği cihetle ayrıca açık oya sunulacaktır. («Ad okunarak» sesleri)

Öyle yapacağız efendim.

Açık oylama işlemine başlıyoruz. Açık oylamada beyaz oy Millet Meclisi metninin kabulünü, kırmızı oy Millet Meclisi metninin reddini, yeşil oy çekimser durumu ifade edecektir.

Nereden başlanacağına dair ad çekiyorum : Sayın Özden.

(İstanbul Üyesi Ekrem Özden'den başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Oyunu kullanmaya sayın üye var mı efendim?... Yok. Oylama işlemi bitmiştir.

Tasnif işlemi devam ederken görüşmelere devam ediyoruz efendim.

2. — *Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Mali ve İktisadi İşler, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 3'er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/604; Cumhuriyet Senatosu 1/95) (S. Sayısı : 132) (Dağıtma tarihi : 11 . 9 . 1972) (1)*

BAŞKAN — Bir önerge var takdim ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Bugünkü gelen kâğıtlar arasında bulunan 132 sıra sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısının Cumhuri-

(1) 132 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonuna ektir.

yet Senatosundaki görüşme süresinin bitimine az bir zaman kalmış bulunması nedeni ile, gelen kâğıtlardan gündeme alınarak gündemde mevcut bütün işlerin öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Erol Yılmaz Akçal
Turizm ve Tanıtma Bakanı

BAŞKAN — 132 sıra sayılı kanun tasarısının gelen kâğıtlardan gündeme alınması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemdeki diğer işlere takdimen görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ivedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lütfen Hükümet ve Komisyon yerlerini alsınlar.

Komisyon Başkanı ve Sözcüsü yok.

Savın Karaosmanoğlu, siz Komisyonun Kâtibisiniz?

ORAL KARAOSMANOĞLU (Manisa) — Evet efendim.

BAŞKAN — Raporun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Buyurun Sayın Gündoğan.

FİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; :

Tatilden sonraki yasama döneminin böylesine doyurucu ve zevk verici bir kanun ile başlamış olmasını gerçekten iyi bir alâmet sayıyor ümit etmek istiyorum ki, bundan böyle getirilecek kanunlar, azgarî bu kanun kadar iyi hazırlanmış ve gerçekten amaçları iyi saptanmış birer düzenleme aracı olsunlar.

Bu kanunu tetkik edenler görecektir ki, ülke için çok önemli konu olan turizm endüstrisi, ülke lehine nasıl dönüştürülebilir noktasından hareket edenlerin ve turizmin girdileri ile çıktıları uygun görülüyorsa, arasındaki münasebetin ülke lehine çevrilmesi için; yürünülen, kazanılan bir düzenleme aracıdır. Daha kısa deyişle, bu kanunun, götürmekten ziyade içeriye getirmeyi, iyi hiz-

met etmeyi ve geziyi, özellikle toplu gezileri hemen en iyi biçimde teminata bağlamayı ve bu endüstride çalışanları otokontrolle bağlamayı amaçladığını görürler. Yine tekrar söylemeye müsaadenizi rica edeceğim; daha birinci maddesinden itibaren bu kanunla düzenlenmek istenen sahada çalışanların ülkenin ödemeler dengesine katkıda bulunmalarını sağlamayı amaçlamış olması, hakikaten sevindirici ve memnun edici bir anlayış eserdir.

Bu kanun alayhinde söz söyleyecekler bulunabilir veya kamu oyununda bu kanun alayhinde yazışmalar veya sözler söylenmiş olabilir; ama hiçbirisi bu kanunun genel olarak amacının ve araç olarak en iyiye yakın olduğunun inkârı yoluna gidemez.

Hiç şüphesiz, bu kanun kendi çerçevesi içinde tetkik edilirse, biraz evvel arz ettiğim övmelere lâyık bir kanundur; ama bu kanun ülkenin genel turizm endüstrisini düzenleme aracı olarak ele alındığı takdirde, elbette ki öyle sanıyorum, o idiada da değildir, yeterli bir araç da değildir. Çünkü, İkinci Beş Yıllık Planın, turizm endüstrisinin ilkeleri, hedef ve tahminleri, politik tedbirleri ve diğer etkili olduğu sahaları düzenleyen maddeleri yalnız bu kanunla elbetteki yerine getirilemez ve turizm endüstrisinden Türkiye'nin beklediği yalnız bu kanunla sağlanamaz.

Bu kanunu kendi çerçevesi içinde anlamakla iktifa eder misiniz etmez misiniz; demek belki hakkı sorudur; ama bu kanunu buraya getiren Hükümetin üyesi pek değerli Turizm Bakanının, bu İkinci Beş Yıllık Planda turizm endüstrisi konusunda yazılı hususları da gerçekleştirme görevi ile yükümlü olduğunu düşünürsek, bu kanunun yeterli bir araç olmadığını söylediğimiz zaman, bir eleştiriden ziyade, plân hedeflerine varmayı sağlayıcı diğer tedbirlerin de ele alınmasını o Bakandan rica anlamına gelir. Hele turizm endüstrisinde en önemli sermaye konusu olan sahillere bitişik toprakların gittikçe hız kazanan yağması devam ettiği müddetçe, plân ilkelerinin ve hedeflerinin gerçekleştirilmesinin ne kadar güç olduğunu ifade etmeye hacet dahi yoktur. Ama, 1960'lardan beri bu memlekette kamuoyunda büyük yankılar uyandıran görüş ve iddialarla ortaya konulan sahil yağması

movzuu, özellikle Senatoda çok muhterem Milli Birlik Crubu üyeleri tarafından daha 1961 - 1962'lerde Bütçe Komisyonunda ve Genel kurullarda dile getirilmiş olmasına rağmen, bugüne kadar hiçbir iktidar tarafından gereği gibi ele alınarak, bu memleketin kanu mallarının, orta mallarının her ferdinin her zerre-sinde hukukî hakkı - hukukî hakkını bilerek konuşuyorum - bulunan önemli varlıklarının birtakım kapkaççılar, spekülâtörler ve keyifçiler tarafından yağma edilmiş olmasını bu kanunun müzakeresi dolayısıyla hatırlamamak elde değil ve bu kanunun müzakeresiyle de hemen çok yakından ilgili bir konu. Gazete haberlerinden duyduğumuza göre, çok muhterem - bu itibari teşvik için kullanmıyorum, aslında lâyaktırlar da - Turizm Bakanının Hükümeti ile birlikte sahil yağmasını önleyici tedbirleri ihtiva eden bir kanunu en iyi bilenlere hazırlamakta olduğu haberi mutlaka ve muhakkak gerçekleşmelidir ve hukuk sahasına biran önce intikal etmelidir. Türk kamuoyu bu konuda bu kanunun çıkması yanındadır. Bakanlık, Hükümet Türk kamuoyunun müzakeretini bulacaktır ve sanıyorum ki; bir serzeniş maksadıyla söylemiyorum, şayet gerçekleştirilirse, bu ara rejimde en önemli yasama tasarrufu ve gidererek yürütme tasarrufu bu sahil yağması üzerinde çıkarılacak kanun olacaktır.

Hiçbir şek ve şüphe taşımıyorum ki, «Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu», birinci maddesinde yazıldığı gibi, turizmin memleket yararına dönük bir biçimde iyi işlemesini sağlamak amacıyla mâuf bir kanun ise, sahillerle turizmin yakın ilişkisini izaha lüzum görmüyorum. Binaenaleyh, ilişkisini sayılmamasını rica ediyorum. Burada belki yeterli olmadığım için, tamamiyle dile getiremediğim için üzgünüm; ama tekrar etme-me müsaade buyurun, Türk kamuoyu bu mevzuda, bu yolda devrimci atılım sayılacak yasama düzenlemelerine gidenlerin yanında olacaktır.

Bu istitrattan sonra, şimdi müzakeresini yapmakta olduğumuz kanunun maddeleri içerisinde en çok dokunulan espriyi de dile getirerek sözlerime son vereceğim.

Özellikle bu kanunun 3 nci maddesinde, «(A) grupu seyahat acentaları tertipledikle-

ri turistik gezilerle bir önceki yıl yurt dışından getirdikleri dövizin % 25'ini geçmemek üzere, yurt dışına turlar düzenleyebilirler. Söz konusu % 25'in hesabında, ulaştırma aracı ücreti, yemek, ikâmet ve sair masraflar adı altında müşteriden alınan her türlü paralar katılır.» şeklinde düzenlenen bu bent yerindedir, gereklidir, lüzumludur ve hiçbir tepki veya menfaat grubu baskısı karşısında gerilemeden, üstüne basa basa çıkarılması gereken bir kanun maddesidir ve bir hukuk anlayışıdır. Çünkü turizmden maksat, bu ülkede insan ihrace edecek, - turist olarak değil - kol gücü sahibi insan ihraç ederek kazanılan dövizleri şu veya bu maksatla dışarıda çar ve çur edeceklere peşkeş çekmeden onları gerekli yerde, planın öngördüğü, öncelik kazandırdığı alanlarda kullanmaktır. Buna mukabil, insan ihraç ederek kazanılan dövizlerden meydana gelecek büyük sanayi tesislerinin yanına, başka yerden gelecek ve zevk ve safa için, ya da görmek ve öğrenmek için bu memlekette gezeceklerden elde edilecek dövizlerle yeni tesisler kurmak bu memleketin bakanının da, memurunun da, parlamenterinin de bir nevi kutsal amacı olmalıdır. Doğrudur; götürücü değil, getirici bir kanun getirilmek istenmiştir. Tabii seyahat acentaları ile seyahat edeceklerin çoğalması, tek başına seyahat yerine kitle seyahatlerinin tertiplenmesi gibi, elbetteki bu kanunun yaşaması için gerekli unsurların sağlanması ve başka araçlardan bu unsurların bu kanuna eklenmesi gerekir.

Biraz evvel de arz ettiğim gibi, İkinci Beş Yıllık Planda gösterilen görevlerin Turizm Bakanı tarafından yapılması takdirinde bu kanun işler. Aksi takdirde, herkes tek başına dört-yüz dolâreğini cebine koyarak seyahate giderse, bu acentaların yapacağı iş seyahat işinin onda biri, yirmide biri, yüzde biri mesabesinde kalmayacak, elbette ki bu kanunla esas kestodilen ödemeler dengesine katkıda bulunma amacı gerçekleşmez. Onun için de bu kanunda bazı maddeler var mı? Tabii yok. Var gibi gözüküyor, ama yok. Aslında teş başına seyahati yasaklamadığımızı ve yasaklamaya da gerek görmediğimize göre; hattâ bazı haberlere göre daha da fazla para vererek sende birkaç defa dışarıya adam çıkarmak gibi Maliye Bakanlığının galiba birtakım düşünceleri

vannış, gazete haberlerine bakarak öğreniyoruz; böyle affedersiniz bir taraftan lâhana turşusu ile perhizin yanyana durduğu bir Hükümet anlayışı ile karşı karşıya olduğumuzu peşinen bildirelim. Ama, bu güzel kanunu bozmamak için söylüyorum; bir taraftan hem seyahat acentaları Kanunu çıkaracaksınız, getirdiklerinin ancak % 25'i nispetinde döviz çıkarmak suretiyle toplu seyahat düzenlemeyi Devletin politikası haline getireceksiniz, öte yandan da tek başına seyahat edenleri bir değil, iki değil, üç değil; dört defa, beş defa ve ceplerine dörder yüz doları koyarak seyahate göndereceksiniz... Olmaz böyle şey. Bu çelişki de değildir, kaba bir çatışmadır. Onun için Sayın Turizm Bakanının politika yöneticisi, seksiyonun başında bulunan kişisi olarak böylesine bir anlayışın karşısına daha bidadeye Hükümet içinde dikilmesi, eğer ihtiyaçları olursa, bizi de yanlarına almaları, yani bizleri burada destekleyici olarak görmeleri mümkündür. Onu söylemek isterim.

Yalnız karışıklık olmasın diye şunu arz ediyim; bu 12 nci maddede teminat konusu tamamlanmış bir konu halinde düzenlenmiş. Sonra 16 nci maddede teminat karşısında alacaklıların durumu konusu düzenlenirken, hakikaten kolay anlaşılması mümkün olmayan bir yazışma veya yazı uslubu kullanılmış. Acaba bu teminat karşısında alacaklıların durumunu düzenleyen 16 nci maddede acentaların 12 nci maddede açıklanan borçlarından dolayı Bakanlığın giderek kendi eliyle kullanabilecekleri teminatın nev'i, türü o 13 ncü maddenin 1 nci fıkrasındaki elli binler, otuz binler, onbeş binler mi, yoksa «yurt dışına tur tertipleyen seyahat acentaları, turun bitişinden iki ay sonra iade edilmek üzere tur masraflarının % 25'ine tekabül eden bir teminatı Turizm ve Tanıtma Bakanlığı emrine önceden vermek zorundadırlar.» dedikleri o para mı? Bu, kolay anlaşılıyor.

Şimdi mütehassıs arkadaşlarım, bana cevap vermek üzere gelecek, Bakana diyeceklerdir ki, işte o birincide ikincide... Ama öyle anlaşılıyor. 13 ncü maddenin 1 nci fıkrasındaki bin lira, otuz bin lira, onbeş bin lira kuruluş teminatı ayrı bir şey. 2 nci bendindeki ise, yurt dışına tur tertipleyenlerin iki ay sonra

iade edilmek üzere önceden yatırmaları gereken ve masraflarının % 25'ine tekabül eden bir para. Bu ikisi arasında tabii fark var. Birisi yurt içini kapsıyor, diğerinin münhasıran yurt dışına tur tertipleyenlere aid olduğu belli oluyor. Pekki, yurt dışına seyahat tertip edenler, 16 nci maddede yazılı olduğu üzere, tur ettirdikleri kişilere taahhüdettikleri hizmetleri yapamazlar veya taşıt ve saire masraflarını karşılamazlarsa, teminatlarından ödenecek para yalnız bu % 25'mi olacak, yoksa her ikisi mi olacak?... Bu, hakikaten şimdi bir izahatla belki açıklığa kavuşabilir, ama maddede de açıklığa kavuşsa hiç de fena olmaz. Neden diyeceksiniz? Ben maddeler o kadar hassas hukuk terazisi ile tartılsın demiyorum, ama «.. turun bitişinden iki ay sonra iade edilmek üzere..» tâbiri bâzı hâkimlerin önünde; bu mutlak surette iadesi zorunlu bir paradır, bunu sarfedersiniz şeklinde bir iddiaya konu olabilir. Kanun yapıcılarla; hayır, biz bunu onun için koymadık, bu, şayet böyle bir alacak doğarsa, hem kuruluş teminatı, hem bu teminat kullanılabilir, anlamına gelir gibi bir medrese münakaşası çıkabilir. Eğer değişmesinde zorluk yoksa, aman değişip Meclise gitmesin, gibi çok da o kadar acele bir şey değildir kanaatindeyim. Onu düzeltmek mümkünse, Bakanlığın mütehassıs elemanlarının yazısı ile daha iyi bir hale getirilmesinde fayda var kanısındayım.

Yine şahsî tercihimizi söyleyeyim, bu 13 ncü maddedeki kuruluş teminatları bence azdır. Elli bin lira; enflasyonun bitmez tükenmez, sonu gelmez bir illet olarak memleket yakasında bir kara leke gibi durduğu bu ülkede elli bin lira, otuz bin lira, onbeş bin lira paradan sayılmaz.

Efendim, bunun bir mahzuru vardır, daha yüksek miktarlar koyarsanız küçük şirketler veya acentalar yaşamaz... Küçük şirket, küçük acenta yaşamaz demiyoruz. Kartel olsun, tröst olsun, konsern olsun da demiyoruz, ama zaten bu işin küçük çapta yapılmasının kâr getirici olduğunu da sanmıyoruz. Beş on kişiyi dışarıya götürüp getirip de, ben kâr ettim diyenler, Hükümeti de, parlamentoyu da alaya alıyorlar demektir. Çünkü, beş on kişinin seyahati ile para kazanmak mümkün değildir. O itibarla, bu sanayide optimum sevi-

yede bir kuruluş eliyle acenta hizmetlerinin görülmesinde fayda vardır. Temennim, bu teminatın daha da yukarıya çıkarılmasıdır.

Söyleyeceklerim bundan ibarettir. Genel olarak iyi bir kanundur, teşvik edilmesi, daha doğrusu tasdik edilmesi gereken bir kanundur, ama söylemeden inmeyeceğim; sahil yağmasına ve illâ sahil yağmasına «dur» demezseniz, bu sözlerimi hakkınız olarak teslim ettiğimi; fakat sizde bir hakkımın kaldığını da hiç unutmuyuz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Kürümoğlu.

ORHAN KÜRÜMOĞLU (Bitlis) — Sayın Başkan, Yüce Senatonun muhterem üyeleri;

Sayın Gündoğan, tasarı üzerindeki konuşması sırasında sözlerine öyle başladı ki, zannettim konuşması sonuna kadar aynı üslup içerisinde devam edecek ve kanun tasarısının bir methiyesini yapacak. Fakat bilâhara izahına geçtiği zaman, bizim de üzerinde tereddüt ettiğimiz bazı noktalara temas buyurdular ve bundan da memnun olduk.

Bizim görüşümüze göre tasarı üç hedefi gözetmekte ve bunun tahakkuku için bazı hükümler getirmektedir. Bu üç hedef şunlardır:

1. Yurt dışı seyahatlerini bir disiplin altına almak;
2. Seyahat acentalarını organize hale getirmek;
3. Döviz gelirlerini artırmaktır:

Bunlardan «yurt dışı seyahatlerini disiplinle etmek için getirilen hükümlerin gerçek anlamıyla yanında olmayacak ne kişi, ne de grup mevcuttur. Yalnız, bunları tanzim ederken, yani bu konudaki hükümleri tanzim ederken gayet realist ve tatbiki mümkün olan hükümler olarak tedvin etmek icabederdi.

Kanaatimizce tasarı tümü itibariyle lüzumlu, gerçekten tatbikatta ihtiyaç hissedilen bir tasarıdır. Bu sebeple de tümü itibariyle lehindedeyiz. Ancak, mahzurlarını da belirtmemizin, ilenide Sayın Bakanlığın karşılaştığı güçlükleri değerlendirmesi yönünden bir faydası olacağına kani bulunduğumuz cihetle bu hususları da Sayın Gündoğan'ın temas buyurdularını hususlarla ilgili olmak üzere biz de arz edeceğiz.

Tasarıda «(A) grubu seyahat acentaları tertipledikleri turistik gezilerle bir önceki yıl yurt dışından getirdikleri dövizin % 25'ini geçmek üzere, yurt dışına turlar düzenleyebilirler. Söz konusu % 25'in hesabında, ulaştırma aracı ücreti, yemek, ikâmet ve sair masraflar adı altında müşteriden alınan her türlü paralar katılır.» deniyor.

Bir defa bu hükmün birinci mahzuru şuradadır: Bu miktarı tespit ederken burada sayılan kalemlerin her birini nasıl tevsik edeceksiniz? Veya turu tertip eden şirket, acenta bu kalemlerin hepsini size olduğu gibi getirecek midir? Getiremeyince, % 25 döviz miktarını neye göre hesabedeceksiniz?..

İkinci husus: «Getirdiği dövizin % 25'i karşılığında yurt dışına turlar tertibedebilirler» deniyor. % 25 karşılığında yurt dışına tur tertibedebilen veya edecek olan acenta bu turu tertibettiği zaman oradan getireceği geliri mutlaka hesabetmeye mecburdur. Şayet geliri, yapacağı turun karşılığını teşkil etmezse ve yahut cüz'i bir kâr temin edecek ise, bu takdirde tur tertibi suretiyle grup halinde seyahatleri tertiplemeyecektir.

Bu sebeple, % 25 rakamının yurt dışına seyahat tertiplerinde böyle bir engelleyici hüküm olarak mütalaası icabeder. Tatbikatta da bu, karşımıza gelecektir.

Teminat konusuna Sayın Gündoğan da temas buyurdular. Yalnız, biz bir başka yönden bu hususa temas etme lüzumunu hissediyoruz. Yani, Sayın Gündoğan'ın fikirleri isabetlidir, mahzurları belirttiler, ama belirtmedikleri bir başka yön var ki, o yöne de biz temas etmek zaruretini hissediyoruz. O da şöyle:

12 nci maddede «Seyahat acentaları ve şubeleri, müşterileri ile biletlerini satacakları ulaştırma müesseselerine sunacakları hizmetler ve tüm seyahat acentalığı işlemlerinden doğacak yükümlülüklerine karşılık teşkil etmek üzere bir kuruluş teminatı vermek zorundadırlar» deniyor ve teminatı miktarı da 13 ncü maddede şu şekilde zikrediliyor:

«Teminat miktarları, (A) grubu seyahat acentaları için asgari 50 000 T.L., (B) grubu seyahat acentaları için asgari 30 000 T.L. ve (C) grubu seyahat acentaları için 15 000 T. L. olmak üzere Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca

tespit edilir. Her bir şube için bu miktarların % 50'si alınır. Yabancı seyahat acentalarında miktarlar iki misli olarak uygulanır.»

Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından alınan bu teminatın nerelerde kullanılacağı hususunda da «teminat karşısında alacaklıların durumu» başlığı altında 16 ncı madde tedvin edilmiş ve 16 ncı maddede de; «Seyahat acentalarının gerçek ve tüzel kişilere teminat konusu ile ilgili olarak 12 ncı maddede açıklanan borçlarından ötürü alacaklı, Bakanlığa başvurulduğu takdirde, Bakanlık, borçlu seyahat acentasına borcunu ödemesi için tebliğât yapar. Bu tebliğâtı alan seyahat acentası tebliğât tarihinden itibaren 30 gün içinde borcunu ödemek zorundadır.» şeklinde bir hüküm vardır.

Şimdi, buradan otomatik olarak 13 ncü maddenin birinci fıkrasında zikri geçen ve 12 ncı maddenin birinci fıkrasında keza zikri geçen kuruluş teminatı olarak yatırılması icabeden 50 000, 30 000 ve 15 000 liralardan kastedildiği sarahatle anlaşılmaktadır. Yalnız burada noksan olan bir husus vardır. «Seyahat acentalarının gerçek ve tüzel kişilere..» ibaresinden sonra, «12 ve 13 ncü maddelerdeki teminat konusuyla ilgili..» şeklinde bir ibare ilâvesi halinde maddeye vuzuh getirilecek ve 13 ncü maddenin ikinci fıkrası ile şart koşulan % 25 nispetindeki teminatın da ne şekilde kullanılacağı hususu tavih edilmiş olacak idi. Bu husus tavih edilmediği için, ileride birçok ihtilâfları mucip olacaktır. Çünkü, % 25 teminatın ancak iki ay Bakanlık nezdinde kalacağı tâyin edildiği cihetle, iki ayı doldurmuş acenta, bu paranın kendisine iadesini istemek hakkına sahip olacaktır. Zira, kanunda bu teminatın nasıl kullanılacağına dair sarah bir hüküm yoktur.

Bu maddenin diğer bir mahzuru da, bir icra vasıtası olan, idareyi temsil eden Bakanlık; mahkeme gibi, acenta ile turistler veya yurt dışına seyahat etmiş kişiler arasındaki ihtilâfların hal mereli olmaktadır. Bunu hukuk mantığı ile, hukuk nizamı ile bağdaştırmak mümkün değildir kanaatindeyim. Neye göre, nasıl hükmedecek?.. Acentaya şu kadar lirayı şu turiste öde, diyecek. Bu mümkün değil.

Bu sebeple, bunların esasında mahkemelerde halli icabeden noktalar olduğu kanaatin-

deyiz ve Sayın Gündoğan'dan ayrıldığımız nokta da bu noktadır.

Bir de 34 ncü madde ile ilgili olarak görüşümü bildireceğim. Bu madde, birliğin organlarını tâyin ve vazifelerini tasrih eden bir maddedir. Bununla, Seyahat Acentaları Birliğinin organları arasında sayılan Denetim Kuruluna, birliğin çalışmaları hakkında 3 ayda bir Bakanlığa rapor verme mükellefiyeti tahmil edilmektedir.

Şimdi, bir hükmî şahsiyet olan Acentalar Birliğinin merkez teşkilâtı durumunda bulunan Denetim Kurulunun Bakanlığa rapor vermesini, Türkiye'de bugün için mevcut olan hukuk ve Cemiyetler Kanunu ile ve diğer mevzuat ile telif etmek mümkün değildir. Bu, bir nevi birlik içerisinde yönetim kurulunun faaliyetlerini Turizm Bakanlığına ihbar eden bir müessesese hüviyeti gösterecektir. Böyle bir ikiliği yaratmanın, yönetim kurulu ile denetim kurulu arasında böyle bir ihtilâfı sokmanın zarureti yoktur.

Zira bu zaruretin olmayışının diğer bir sebebi de, tasarrufların 24 ncü maddesinde Bakanlığın denetim yetkisi tedvin edilmektedir. Buna göre, «Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, müfettişleri, uzman denetçileri, bölge müdürleri veya Bakanlığa yetkili kılınacak diğer kişiler vasıtasıyla seyahat acentaları ve seyahat Acentaları Birliğini her zaman denetleme yetkisini haizdir...»

Hem acentayı, hem birliği kendi personeli ve yetkili kaldığı kişileri vasıtasıyla Bakanlık her zaman için denetleme yetkisine sahip bulunduğu göre, merkez kuruluşunun bir organı olan denetim kurulu tarafından kendisine verilecek raporda «doğruluk» mefhumunun ne olacağı hususu bir defa en azından tereddütleri mucibolacaktır.

Diğer taraftan ikinci bir husus da, Denetim Kurulu raporunu Bakanlığa verdi; «Yönetim Kurulu şu şu yönlerden çalışmıyor.» dedi ve bunun neticesi olarak da Bakanlık yetkilileri bir araştırma, bir denetleme zarureti hissedip birliğin evrakını incelemek üzere gitti diyelim. Giden şahıs Denetim Kurulu tarafından verilen rapor ile, kendi denetimi sırasında tespit ettiği ve tevsik ettiği durum arasında şayet bir fark görürse, o takdirde Denetim Kurulunun durumu ne olacaktır? De-

netim Kuruluna, sahte evrak tanziminden dolayı bir mesuliyet tevaccüh edecek midir, etmeyecek midir? Edecek ise, merkez teşkilâtına bağli veyahut onun bir rüknü olan bir organı böyle bir mükellefiyet altında tutmanın zarureti olmasa gerektir.

Bu mahzurların ileride ortaya çıkacağına ve kanun tasarısının aynı şekli ile Yüce Senatodan geçmesi suretiyle kanunlaşması halinde, temas ettiğimiz noktalarda Sayın Bakanlığın huzuruna bâzı ihtilâfların geleceği hakkında kesin kanaat sahibi olmamıza rağmen, tasarının güttüğü hedefler ve biraz evvel de arz ettiğimiz gayeleri itibarıyla Yüce Senatodan geçmesi ve mahzurlarının anlaşıldığı zaman da Bakanlıkça yeniden revizyona tabi tutulması kaydıyla tarafımızdan müspet şekilde oylanacağını ifade ederim.

Yalnız, döviz gelirlerini artırma gayesinin yanında, bizim kanatimizce, tasarıda tedvin olunan hükümlerin bu gayeyi hâsıl etmeyeceği görüşündeyiz. Sebabi:

Bir defa Türkiye'de döviz kaybını gerektiren âmiller nelerdir? Bu âmilleri tek tek bilerek ve her birinin kapısını kapayacak şekilde yeni hükümler getirirmedikten sonra bunları Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanun tasarısı içerisinde tedvin ederek neticeye ulaşmak mümkün değildir kanaatindeyiz. Zira, herkesin bildiği bir gerçektir; dışarıdan gelen turist yanında fazla döviz getirir; yurt dışına çıkan turist de yanında hakkı olandan daha fazla döviz götürür; kaçak olarak götürür. Yani, kaçak olarak girer ve çıkar ve bunların tedavül şekli de kanunlarımızın telhis edeceği vasıflarda değildir, elden ele doluşır. Yurt dışına turist gönderen kişiler dövizleri toplar, buna mukabil resmî vesikalarında 50 dolar alıyor, şeklinde beyanda bulunur. 50 dolar karşılığındaki 15 günlük seyahati, Türk parası olarak Türkiye'de aldığı üç - beş veya altı bin lira karşılığında yaptırıyor gibi bir pozisyona girer. Fakat, yurt dışında 15 gün içerisinde dolaştığı yerlerde ve kaldığı müesseselerde kimlere ne şekilde döviz verdiğini tevsik etmez. Bu müesseseler her halde Türk parası almıyorlardır.

Eöyle olunca, döviz gelirlerini artırmanın ve yurt dışına döviz kaçırılmasını önlemenin yolları bu tasarı ile temin edilemez. Esasında,

Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanununda veya diğer mevzuatta yapılacak değişiklikler ile bunun önlenmesi mümkün olur kanaatindeyiz. Bu itibarla da, döviz gelirlerini artırma yönünde olan gayenin tam anlamı ile tahakkuk etmeyeceği kanaatindeyiz.

Diğer taraftan, Sayın Maliye Bakanlığının bir açıklaması olmuş; 9 Eylül tarihli Cumartesi günü Milliyet Gazetesinde belki muhterem arkadaşlarımızın gözlerine çarpmıştır. Bir bakanlık, Turizm Bakanlığı, ben turizm gelirlerini artıracam, diye çırpınıyor; diğer taraftan Maliye Bakanlığı, yurt dışına çıkacak kişilere bugüne kadar verilmekte olan 200 dolarlık döviz miktarını 400 dolara çıkarma yolunda bir çabaya giriyor...

Muhterem arkadaşlar; bu, her şeyden evvel döviz gelirleri arttığı zaman bu gelirin nasıl harcanacağı, nereye harcanacağı meselesinin haline bağlıdır. Eğer döviz geliri Maliye Bakanlığının veya Merkez Bankasının kasalarında devamı surette artıyor ve bunu harcayacak yer bulunamıyorsa (ki, o zaman bile bu bir Hükümet politikası mevzuudur); Turizm Bakanlığı buradan farz edelim ki, yılda 10 milyon dolar daha fazla gelir temin etmiş olsa; bu gelirin harcanacak yeri bilinmedikten sonra veya o zihniyet hâkim olmadıktan sonra, istediğin kadar döviz gelirlerini artır, fayda temin etmeyecektir. Zira, bunun bir örneği de, bir müddet evvel Maliye Bakanlığının henüz vadesi gelmemiş olan dış borçları döviz ile ödediği ve ödeme yolunda olduğu haberleriydi. Benim kanaatimce döviz, Türkiye'nin hayatı demektir. Türkiye elde ettiği dövizleri, vadesi gelmemiş olan borçların tediyesi için kullanma durumunda olan bir ülke değildir, o kadar cömert davranamaz.

Türkiye, giderilmesi zorunlu birçok ihtiyaçları olan ve her gün reform teraneleriyle ortaya birçok yeni konular atılan bir ülkedir. Kanaatimizce döviz; bunların telâfisi için harcanması icabeden metadır. Bu sebeple, Sayın Turizm Bakanının bu konudaki iyi niyetine teşekkür ediyorum. Yalnız, her şeyden evvel Hükümetin dövizini nasıl nereye, ne için kullanacağını bilmesinin zarurî olduğuna da kanaatimdir.

Arz eder saygılar sunarım.

BASKAN — Sayın Türkmen, buyurun efendim.

SALİH TÜRKMEN (Ağrı) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Müzakere edilen bir kanun üzerinde iki arkadaş konuştu, dikkatle dinledim. Bu konuşmalarda, gelen kanunun dokunduğu umumî durumlardan bahsedilebilir. Meselâ denilebilir ki; böyle bir kanunun getirilmesi faydalıdır, ama sabillerin yağma edilmemesi hakkında da Hükümetin dikkatli olmasını isterim. Fakat kanunun tümü hakkında konuşma yapılırken, konuşmanın merkez sıkleti, bu kanunu tümüyle kabul edelim mi, reddedelim mi olmalıdır. Binaenaleyh, konuşma bu merkezde devam eder, bu münasebetle bazı maddelere de dokunulur. Bu maddelere dokunmaktan maksat; efendim bu kanunda şu şu maddeler var, bu maddeler öyle maddelerdir ki, tümüyle bu kanun kabule lâyık değildir, demek içindir. Maddeler üzerinde bu şekilde durulabilir, ama arkadaşım tümü hakkında konuşurken, belki hazırlanmış bir yazıyı okumak belki o mevzu üzerindeki ehliyetini göstermek için, tümü hakkında saatlerce konuşuyor.

BAŞKAN — Sayın Türkmen, usul hakkında mı konuşuyorsunuz?

SALİH TÜRKMEN (Devamla) — Usul hakkında ve müzakere hakkında.

BAŞKAN — Ama tümü üzerinde söz istediniz efendim.

SALİH TÜRKMEN (Devamla) — Şimdi maddelerin müzakeresine sıra geldiği vakit, maddede noksanlık varsa ıslahı veya reddi veya başka bir şey yapılması istenebilir, ama tümü konuşulurken maddelerden devamlı söz edilirse sabır tükeniyor, arkadaşların çoğu salonu terk ediyor. Tümü üzerindeki müzakere zamanını maddelerin müzakeresi ile harcıyor ve yoruluyoruz; maddeler geldiği vakit, bu hazırlanmış malûmat madde üzerinde verilmediği için, o malûmattan da mahrum kalıyoruz.

Arkadaşlardan rica ediyorum, tümü hakkında konuşurken maddeler üzerinde fazla durarak vaktimizi almasınlar ve tümü üzerinde konuşmakla iktifa etsinler. Ayrıca, bu şekildeki konuşmacıları da Başkanlığın ikaz etmesini ve kanunun zamanında ve lâyikiyle çıkması için buna riayet edilmesini rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkmen. Başkanlığa yardımcı oldunuz, bu hususta

bilhassa teşekkür ediyorum. Ancak, bunun bir hududu olmadığı için, Başkanlığın müdahalesi çok zaman hoş karşılanmadığı için müdahale edemiyorum, ama sizin gibi Sayın üyeler birbirlerini ikaz ederlerse daha müessir olur kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

Tümü üzerinde başka söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Akçal. Buyurun.

TURİZM VE TANITMA BAKANI EROL YILMAZ AKÇAL (Rize Milletvekili) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Vaktinizi ancak beş dakika kadar alacağım. Kanun dolayısıyla kıymetli fikirlerini lütfeden arkadaşlara teşekkür ederim.

Burada kanunun bahis konusu olan maddeler, kanunun tümünü kapsayan maddelerdir ve zannediyorum bu maddelerin sırası geldiği zaman, üzerinde daha fazla görüşme ihtiyacını muhterem senatörlerimiz daymayacaklardır. O bakımdan, temas edilen maddelere ve ileri sürülen tenkidlere kısaca cevap vermek istiyorum.

Kanun, 3 ncü maddesiyle turizm meselesini değişik bir açıdan ele almıştır. Bu, ödemeler dengesine olan katkı bakımından turizmin ele alınması demektir. Aslında şöyle bir hususu muhterem senatörlerin itilalarına arz etmek istiyorum : 3 ncü madde ile yurt dışına tur tertibetmede, her şeyden evvel seyahat acentaları yurda getirdikleri dövizleri reel rakamıyla, hakiki rakamıyla bildirme mecburiyetinde kalmışlardır. Dolayısıyla, getirdikleri dövizini tam olarak bildirdikleri takdirde, dışarıya tertibedecekleri turlar da o nispette daha fazla olacaktır. Kendi yararları açısından bunu hakiki durumuyla bildirmeleri faydalı olacaktır.

Yine, sayın senatörler teminat noktaları üzerinde durdular; teminat noktasında gerekli sarahatın bulunmadığını söylediler. Maddedeki gereken sarahat arkadaşlarımı tatmin etmese dahi, Millet Meclisinin kabul ettiği gerekçedeki sarahat zannediyorum kendilerini tam manasıyla tatmin edecektir. Çünkü, 16 ncü maddede belirtilen hususların gerekçesinde şu şekilde bir ibare yer almaktadır. Millet Meclisinin gerekçesini sayın senatörlere dağıtılmadığı için aynen okuma ihtiyacını hissediyorum.

Her gruba göre değişen asgarî teminat miktarları tesbit edilmiştir.

Geçmiş yıllarda en büyük suiistimal yurt dışına yapılan turlarda olmuş ve bilhassa Hac için yurt dışına çıkmak isteyen vatandaşlar hudut kapılarında kendi hallerine bırakılmışlar, verdikleri paralar birtakım kişiler tarafından iade edilmemiş ve dolandırılmışlardır. Bu sebeple yurt dışı turlar için seyahat acentalarından kısa süreli ve tur masraflarının % 25 ine tekabül eden ilâve teminat alınması öngörülmüştür.»

Dolayısıyla, 13 ncü maddede bahsedilen teminatın, ilâve teminat olduğu hususu gerekçe de açıkça izah edilmiş bulunmaktadır. O bakımdan, Millet Meclisinin gerekçesiyle beraber mütalâa edildiği takdirde, her hangi bir tereddüt olmamak gerekir kanaatindeyiz.

Yine, teminat miktarı az görülmüştür. Sayın Gündoğın'ın beyanları arasından bunu anlıyoruz. Kanunun metni tetkik edildiği zaman, bahsedilen teminatların asgarî teminat olduğu hususu kendisini gösterir. Dolayısıyla kanun asgarî teminatları tespit etmektedir.

Sayın Kürümoğlu, beyanlarında tatbikatın ilerde bazı eksiklikleri ortaya çıkartacağını söylediler. Tabiatıyla tatbikatta bazı eksiklikler ortaya çıkarsa, yine Yüce Senatonun huzuruna geleceğiz. Ancak, Bakanlığın bir mahkeme gibi para cezası vermesi hususuna temas ettiler. Bu, aslında kanundan alınan bir yetkiye istinadettiği için, hukuk bakımından bir açık nokta şeklinde telâkki edilmemek icabeder kanısındayız. Bütün vergi cezalarında aynı usul Maliye Bakanlığınca tarafından kanunların verdiği yetkiye istinaden kullanılmaktadır.

Sayın arkadaşlarımın haklı gördüğüm bir tenkitleri daha, Maliye Bakanlığının gazetelere intikal eden bir uygulamasıdır. Fakat hatırladığıma göre bu bir Hükümet beyanı şeklinde bildirilmemiştir. Bir gazete haberinden ileriye geçmemektedir. Bu hususu, tabiatıyla Hükümet görüşmek durumundadır.

Sayın Gündoğın, kanunla alâkalı olmayan, fakat turizmle alâkalı bir konuya da temas ettiler. Bu da Sahiller Kanunu konusudur. Sahiller Kanunu tahmin ediyorum çok yakında huzurunuzda gelecektir, o zaman etraflıca görüşmek imkânına hep beraber kavuşacağız kanısındayım.

Vaktinizi aldığı için özür dilerim, saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Tasarının tümü üzerinde başka söz isteyen sayın üye?.. Yok. Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanun tasarısının tümü üzerindeki müzakereler bitmiştir. Şimdi maddelere geçilmesi hususunun oylanması gerekmektedir. Ancak, 130 sıra sayılı kanun tasarısının açık oylamasının tasnifi neticesi salonda yeter sayının bulunmadığını gösterdiği cihetle, bu tasarının maddelere geçilmesinin oylanması gelecek birleşime talik edilmiştir.

130 sıra sayılı kanun tasarısının açık oylamasında gerekli sayının bulunmadığı anlaşıldığı cihetle;

14 . 9 . 1972 Perşembe günü saat 15,00'te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,05

Osmanoğlu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkında af kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metninin 1 nci maddesine verilen oyların sonucu.

(Çoğunluk yoktur.)

Üye sayısı : 183
Oy verenler : 69
Kabul edenler : 33
Reddedenler : 31
Çekinseler : 5
Oya katılmayanlar : 112
Açık üyelikler : 2

[Kabul edenler]

TABİİ ÜYELER	ÇORUM	İÇEL	MUŞ
Sami Küçük	Safa Yalçuk	Lütfi Bilgen	İsa Hisan Bingöl
Selâhattin Özgür	DIYARBAKIR	İZMİR	RİZE
ADİYAMAN	Azmi Erdoğan	Mustafa Bozoklar	O. Meedi Agun
Mehmet Sırrı Turanlı	EDİRNE	KASTAMONU	SAKARYA
BALIKESİR	Mehmet Nafiz Ergeneli	Mehmet Çamlıca	Osman Salihoğlu
Nuri Demirel	ELÂZİĞ	Ahmet Nusret Tuna	SAMSUN
Cemalettin İnkaya	Salim Hazerdağlı	KÜTAHYA	H. Enver Işıklar
BİTLİS	Ömer Ueuzal	MALATYA	Rıza Işıtan
Orhan Kürümoğlu	GAZİANTEP	Hamdi Özer	TRABZON
BOLU	İbrahim Tevfik Kutlar	MANİSA	Ali Şakir Ağanoğlu
Turgut Yaşar Gülez	HAKKÂRİ	Oral Karaosmanoğlu	ZONGULDAK
BURSA	Necip Seyhan	A. Orhan Süersan	Ahmet Demir Yüce
Saffet Ural	HATAY	MUĞLA	
ÇANKIRI	Mustafa Deliveli	Haldun Mentешеoğlu	
Gürhan Titrek			

[Reddedenler]

TABİİ ÜYELER	ÇANAKKALE	KONYA	ZONGULDAK
Mucip Ataklı	Nahit Altan	Fevzi Halıcı	Mehmet Ali Pestilci
Kâmil Karavelioğlu	DENİZLİ	Fakih Özlen	CUMHURBAŞKANIN- CA SEÇİLEN ÜYELER
Fahri Özdilek	Hüseyin Atmaca	MALATYA	Cihat Alpan
AĞRI	GAZİANTEP	Nurettin Akyurt	Selâhattin Baburoğlu
Salih Türkmen	HATAY	MARDİN	Hayri Dener
ANKARA	M. Enver Bahadırılı	Abdülkerim Saraçoğlu	Sait Naci Ergin
Mansur Ulusoy	İSTANBUL	SİVAS	Vehap Güveng
ARTVİN	Rifat Öztürkçine	Hüseyin Öztürk	Mehmet İzmen
Fehmi Alpaslan	AYDIN	TOKAT	Fahri Korutürk
Ali Celâlettin Çoşkun	Cemal Yıldırım	Zihni Betil	Tayfur Sökmen
Halil Goral	KİRŞEHİR	UŞAK	
	Halil Özmen	Mehmet Faik Atayurt	

[Çekinseler]

BALIKESİR	GIRESUN	TEKİRDAĞ
Mehmet Güler	Sabahattin Orhon	Cemal Tarlan
BURSA	ORDU	
Cahit Ortaç	Bekir Sıtkı Baykal	

[Oya katılmıyanlar]

TABİİ ÜYELEER

Ekrem Acuner
Refet Aksoyođlu
Emanullah Çelebi
Vehbi Ersü
Suphi Gürsoytrak
Kadri Kaplan
Suphi Karaman
Sezai O'kan
Mehmet Özgünes
M. Şükran Özkaya
(İ. Â.)
Haydar Tunçkanat
Ahmet Yıldız
Muzaffer Yurdakuler
ADANA
M. Nuri Âdemođlu
M. Yılmaz Mete
Mukadder Öztekin (B.)
Mehmet Ünaldı
(Bşk. V.)
AFYON KARAHISAR
M. Kâzım Karaağaçlı-
ođlu
Ahmet Karayığıt
Kemal Şenocak
AMASYA
Macit Zeren
ANKARA
Hıfzı Ođuz Bekata
Turgut Cebe
Turhan Kapanlı
Yiğit Köker
Mahmut Vural
İsmail Yetiş
ANTALYA
Mehmet Pırlıtı
Akif Tekin (İ. Â.)
AYDIN
İskender Cenap Ege
(Bşk. V.)
BALIKESİR
Nejat Sarlıcalı

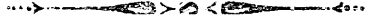
BİLECİK
Mehmet Orhon Tuđrul
BİNGÖL
A. Hikmet Yurtsever
(İ.)
BOLU
Alâeddin Yilmaztürk
BURDUR
Ö. Faruk Kınaytürk
BURSA
İ. Sabri Çađlayangil
Şeref Kayalar
ÇANAKKALE
Ziya Terman
ÇORUM
M. Şevket Özçetin
DENİZLİ
Ali Kemal Turgut
DİYARBAKIR
Selâhattin Cizreliođlu
ELÂZİĞ
Celâl Ertuđ
ERZİNCAN
Fehmi Baysoy
ERZURUM
Osman Alihocagil
Sakıp Hatunođlu
Edip Somunođlu
GİRESUN
İhsan Topalođlu
GÜMÜŞANE
Abbas Cilâra
İSPARTA
Mustafa Gülcügil
İÇEL
Talip Özdolay
İSTANBUL
Erdoğan Adalı
Mebrure Aksoley
Şevket Akyürek
Tekin Arıburun
(Başkan)
Halûk Berkol
O. Zeki Gümüšođlu

Fikret Gündoğan
Ekrem Özden
İZMİR
Beliđ Beler
Nazif Çağatay
Mümin Kırılı
Orhan Kor
Necip Mirkelâmođlu
(İ. Â.)
KARS
Sırrı Atalay
Y. Ziya Ayrım
Mehmet Hazer
KAYSERİ
Hüsnu Dikeçligil
Hüseyin Kalpaklıođlu
Sami Turan
KIRKLARELİ
Ali Alkan
KOCAELİ
Hikmet İşmen
Lûtfi Tokođlu
KONYA
Osman Nuri Canpolat
Sedat Çumralı
Mehmet Varışlı
KÜTAHYA
A. Orhan Akça
MANİSA
Doğan Barutçuođlu
Ruhi Tunakan
MARAŞ
Adnan Karaküçük (B.)
Hilmi Soydan
MARDİN
Abdurrahman Bayar
MUĞLA
İlyas Karaöz (B.)
NEVŞEHİR
İ. Şevki Atasaođun
NİĞDE
Kudret Bayhan
Hüseyin Avni Göktürk

ORDU
Selâhattin Acar
Şevket Köksal
SAKARYA
Mustafa Tığlı
SAMSUN
Refet Rendeci
Fethi Tevetođlu
SİİRT
Abdurrahman Kavak
SİNOP
Nâzım İnebeyli
SİVAS
Âdil Altay
Nurettin Ertürk (İ.)
TEKİRDAĞ
Hayri Mumeçuođlu
(Bşk. V.)
TOKAT
Ali Altuntaş
TRABZON
Ö. Lûtfi Hocaođlu
Reşat Zalođlu
TUNCELİ
Arslan Bora
URFA
İ. Etem Karakapıcı
Hasan Oral
VAN
Ferid Melen (Başbakan)
YOZGAT
Sadık Artukmaç
İsmail Yeşilyurt
ZONGULDAK
Tark Remzi Baltan
CUMHURBAŞKANIN-
CA SEÇİLEN ÜYELEER
Fethi Çelikbaş
Özer Derbil
Nihat Erim /
Sabahaddin Özbek (B.)
Naim Talû (B.)
Halil Tunç
Bahriye Üçok

[Açık üyelikler]

Eskişehir	1
Sivas	1
	—
Yekûn	2

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

82 NCI BİRLEŞİM

12 . 9 . 1972 Salı

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Dilekçe Karma, Bütçe ve Plan, Millî Savanma ve Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân komisyonlarında açık bulunan birer bağımsız üyeliğe seçim.

B İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu İgel Üyesi Lâtfi Bilgen'in, Akdeniz Gübre Sanayine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü sorusu (6/566)

2. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 28 . 2 . 1971 tarih ve 1376 sayılı Bütçe Kanununun 16 ncı maddesine dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/570)

3. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Yunanistan'da bulunan Türk azınlığı ile Türkiye'de bulunan Rum azınlığına dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/567)

4. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarıcalı'nın, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası aracılığı ile verilen kredilere dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/575)

5. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Ahmet Demir Yüce'nin, Almanya'dan gelen Türk işçilerinin gümrük muamelelerine dair işçileri ve Gümrük ve Tekel bakanlarından sözlü sorusu (6/583)

6. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, 12 Mart öncesine dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/2)

7. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi M. Nuri Ademoğlu'nun Adana Doğum ve Çocuk Bakımının kapatılmasına dair, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu. (6/5)

8. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Belig Beler'in yurt dışında mabkûm olan Türklere dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/8)

9. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Saâh Tanyeri'nin, ithal edilen malların mutemetlere teslimine dair, Başbakan'dan sözlü sorusu (6/9)

10. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuzal'ın, 30 Ocak 1972 tarihli Ankara Bayram Gazetesinde neşredilen bir yazıya dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/10)

11. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Belig Beler'in, Türk Havayollarına dair, Ulaştırma Bakanından sözlü sorusu. (6/11)

12. — Cumhuriyet Senatosu Kontenjan Üyesi Selâhattin Babüroğlu'nun, inşaat mevsiminin uzatılmasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/12)

13. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, deneme liselerine dair, Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/13)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Cemanoglu 1936 doğumlu Ahmet Şen hakkında Af kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (M. Meclisi : 1/533; C. Senatosu : 1/99) (Dağıtma tarihi : 17 . 7 . 1972) (S. Sayısı : 139) (Açık oy) (Ret)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TUZUK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sürri Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/42)

(Devamı arkada)

2. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bölgeler arasında artan farklılık ve bölgesel plana gitme zorunluğu olup olmadığı hususlarında Senato araştırması isteyen önergesi (10/43)

3. — Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, Demokratik Cumhuriyet düzenini yok etmek amacını güdenlerin adaletle teslimi hususunda Senato Araştırması isteyen önergesi (10/45)

4. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçli'nin, Ankara İmar Limited Şirketine dair Senato Araştırması isteyen önergesi (10/2)

5. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Orhan Süersan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun 12 . 11 . 1969 tarihli ve 71 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 5394 sayılı Kararın Genel Kurulda görüşülmesi dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu 4/81, 4/22) (S. Sayısı : 1574'e ek) (Dağıtma tarihi : 16 . 5 . 1972) (Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili)

6. — Kırklareli eski Milletvekili M. Orhan Türkkan'ın, Dilekçe Karma Komisyonu Genel

Kurulunun 12 . 7 . 1967 tarihli ve 38 sayılı Haftalık Karar Cetvelindeki 2942 sayılı Kararının Genel Kurulda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Karma Komisyonu raporları (Cumhuriyet Senatosu; 4/80, 4/23) (S. Sayısı 1575'e ek) (Dağıtma tarihi : 16 . 5 . 1972) (Millî Savunma Bakanlığı ile ilgili)

7. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu duruma dair Senato araştırması isteyen önergesi (10/3)

8. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Turgut Cülez'in, Anayasanın 78 nci maddesi muvaceshinde Bolu Çimento Fabrikası idare Meclisi Reisiği sıfatıyla Senatörlük sıfatının bağdaşıp bağdaşmayacağına dair, İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in önergesi ve bu hususta Başkanlık Divanının 1 Haziran 1970 tarih ve 23, 10 Temmuz 1972 tarih ve 31 sayılı kararları (Dağıtma tarihi : 18 . 7 . 1972)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ DEFA GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadî İşler, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma Bütçe ve Plan komisyonlarından 3'er üye alınmak, suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 1/604; C. Senatosu : 1/95)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 664)

Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5233

28 . 6 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 23 . 6 . 1972 tarihli 112 nci Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Nurettin Ok
Millet Meclisi Başkanı Y.

Not : Bu tasarı 2 . 2 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 22, 23 . 6 . 1972 tarihli 111 ve 112 nci birleşimlerinde ivedilik ve öncelikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 664)

Geçici Komisyon raporu

Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/95
Karar No. : 2

18 . 7 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 23 . 6 . 1972 tarihli 112 nci Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek işari oyla kabul edilen «Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanun tasarısı» Millet Meclisi Başkanlığının 28 . 6 . 1972 tarih ve 5233 sayılı yazılarıyla Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına intikal ettirilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 29 . 6 . 1972 tarihli 72 nci Birleşiminde Malî ve İktisadî İşler, Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ile Bütçe ve Plan komisyonlarından üçer üyenin katılması suretiyle kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 11 ve 18 Temmuz 1972 tarihli birleşimlerinde Turizm ve Tanıtma Bakanı ve Bakanlık teknik uzmanlarıyla Maliye Bakanlığının ilgili temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

1) Üç kısım, otuz altı esas, iki geçici ve iki yürürlük maddesinden teşekkül eden mezkûr kanun tasarısı, öncelikle seyahat acentalarını ve seyahat acentaları birliğini ve bunların dayandığı turizmi ve memleketimizin, dünya milletleri arasındaki turizm yarışında lâyük olduğu seviyeye gelmesini, seyahat acentalarının gerek tanım, gerek kuruluş ve sınıflama, gerekse işleyiş bakımından mevcut eksikliği doldurmayı öngörmektedir.

Memleketimizde 6086 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği 1953 yılından beri, seyahat acentaları ile ilgili tek kanun günün ihtiyaçlarına cevap verememiş, bilhassa Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulduktan sonra seyahat acentaları ile ilgili bir kanun yürürlüğe konmasına çalışılmış fakat türlü nedenlerle böyle bir kanun yürürlüğe konamamıştır. Kanuna olan ihtiyaç yönetmelikler çıkarılarak giderilmeye çalışılmış fakat her geçen gün seyahat acentaları ve bunları bakanlıkla birlikte denetleyecek ve memleketteki bu acentaları bir nizam ve intizam içinde yönetip yürütecek bir Seyahat Acentaları Birliğinin de kurulması ihtiyacı daha belirgin bir hale gelmiştir.

Bu kanun ile seyahat acentaları bir meslek disiplini içine girmiş olacak ve bir otokontrol müessesesi teşekkül edecektir.

Birlik, yurt içinde ve yurt dışında Türk seyahat acentalarını temsil edecek, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile sıkı bir işbirliği halinde çalışacaktır. Birliğe bazı görev ve yetkiler verilmiş yetkiler ile ilgili bir yönetmelik hazırlanması öngörülmüştür.

Seyahat acentaları birer ticarî işletme olmaları nedeniyle, öncelikle Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulacaklar ve faaliyete geçebilmeleri için de bu kanunda aranan şartları yerine getirmeleri gerekecektir. Halen faaliyette bulunan acentalar ise bu kanun ile tanınan 6 aylık süre içinde kanunun öngördüğü amaç ve düzeye ulaşacaklardır.

İş kapasitesi düşük acentalar gelişmeye teşvik edilmiş olacaklardır. Bunların türlü hizmetlerinin ifası sırasında doğacak ve millî vakarımızı zedeleyici davranışları da önlenmiş olacak. ve netice itibarıyla yurt ekonomisine olan katkıları daha etkili hale getirilecektir.

Nitekim seyahat acentalarının bir meslekî disiplin içinde kurulmalarını temin bakımından tasarı acentaların sahiplerinde bazı özellikler ve ticarî itibar bakımından da yeterlik aramaktadır. Bu yeterliğin sınırları ve mahiyeti ayrıntılı olarak bir yönetmelikte belirtilecektir.

Seyahat acentalarının, acentalık adı altında acentalık faaliyetleri dışında hizmet görmemeleri sağlanacak ve seyahat acentalığı faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulmuş şirketlerin, acentalık işyerinde ithalât, ihracat ve turizm tesisleri kurmak ve işletmek ile ilgili hiçbir faaliyetlerine müsaade edilmeyecektir.

Bu şartları yerine getirmiş olan acentalar ise; Turizm Bankası tarafından tesis ve işletme kredisi ile destekleneceklerdir. Bu acentaların desteklenmelerine ilişkin kurallar T. C. Turizm Bankası ile Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından anapolitika esasları içinde saptanacak ve Turizm Bankası kredi taleplerini bu prensipler içinde değerlendirecektir.

Bu nedenlerle mezkûr kanun tasarısının Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen şekliyle aynen kabulü ile öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere, Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
A. Karahisar	Çanakkale	Manisa	Konya
K. Karaağaçoğlu	Z. Termen	O. Karaosmanoğlu	M. Varışlı
Antalya	Kütahya	Rize	Tabii Üye
M. Parlıtı	E. Erdinç	O. Mecdi Agun	A. Yıldız
		Tabii Üye	
		E. Acuner	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Seyahat Acentaları

I - TANIM

MADDE 1. — Seyahat acentaları kâr amacıyla turistlere ulaştırma, konaklama, gezi, spor ve eğlence imkânları sağlayan, onlara turizmle ilgili bilgiler veren, bu konuya ilişkin tüm hizmetleri gören ve turizm ekonomisine ve genellikle ödemeler dengesine katkıda bulunan ticarî kuruluşlardır.

II - SEYAHAT ACENTALARININ KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ

İzin

MADDE 2. — Seyahat acentaları, Turizm ve Tanıtma Bakanlığının vereceği işletme belgesi ile kurulurlar.

Türk Ticaret Kanunu hükümleri saklıdır.

Gruplandırma

MADDE 3. — Seyahat acentaları gördükleri hizmetlere göre üç grupta toplanırlar :

A) (A) Grupu seyahat acentaları - 1 nci maddede söz konusu olan tüm seyahat acentalığı hizmetlerini görürler.

B) (B) Grupu seyahat acentaları - uluslararası kara, deniz ve hava ulaştırma araçları ile (A) grupu seyahat acentalarının düzenleyecekleri turların biletlerini satarlar.

C) (C) Grupu seyahat acentaları - yalnız Türk vatandaşları için yurt içi turlar düzenlerler.

(B) ve (C) grupu seyahat acentaları kendi hizmetleri dışında kalan diğer seyahat acentalığı hizmetlerini göremezler. Ancak kendilerine (A) grupu seyahat acentalarının verecekleri hizmetleri görürler.

(A) grupu seyahat acentaları tertipledikleri turistik gezilerle bir önceki yıl yurt dışından getirdikleri dövizin % 25 ini geçmemek üzere, yurt dışına turlar düzenleyebilirler. Söz konusu % 25 in hesabında, ulaştırma aracı ücreti, yemek, ikamet ve sair masraflar adı altında müşteriden alınan her türlü paralar katılır.

Yabancı uyruklu seyahat acentaları yurt dışına tur tertibedemezler.

(A) grupu seyahat acentaları, yurt dışına tertipliyecekleri turlarda kara ulaştırma araçlarını kullanmak istedikleri takdirde, kendilerinden dış hatlara karayolu ile yolcu nakliyatı ruhsatnamesi istenmez. Ancak, aracın Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca tesbit edilen vasıflara uygunluğu aranır.

İşletme belgeleri

MADDE 4. — (A) grupu seyahat acentaları Turizm ve Tanıtma Bakanlığından geçici işletme belgesi, (B) ve (C) grupu seyahat acentaları ise işletme belgesi aldıktan sonra faaliyete geçerler. Seyahat acentalığı belgesi almak isteyenler Bakanlığa hazırlanan soru fişlerini doldurmak ve müesseselerinin bu kanundaki şartlara uygunluğunu belgelendirmek suretiyle Bakanlığa bir dilekçe ile başvururlar. Bakanlık bu konuda birliğin görüşünü de alır. Birlik gerekçeli görüşünü en geç 15 gün içinde Bakanlığa bildirir.

CUMHURİYET SENATOSU GEÇİCİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği kanunu tasarı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

(A) grubu seyahat acentalarına iki yıl süreli geçici işletme belgesi verilir. Bu süre içinde, yurt dışından tertipliyecekleri turistik turlarla ilgili olarak toplam 80 000 dolârlık döviz geliri temin eden (A) grubu seyahat acentasının geçici işletme belgesi, işletme belgesine çevrilir. Yabancı uyruklu seyahat acentaları veya yabancı seyahat acentalarının şubeleri için bu miktar üç mislidir.

Söz konusu miktarlarda dövizini iki yıl içinde yurt dışından getiremeyen (A) grubu seyahat acentalarının geçici işletme belgeleri Bakanlıkça geri alınır.

İşletme belgesi alan (A) grubu seyahat acentalarının her iki senede bir, yukarıda söz konusu edilen miktarlarda dövizini yurt dışından getirdiklerini belgelendirmeleri şarttır. İşletme belgesini haiz (A) grubu seyahat acentasının temin ettiği döviz miktarı iki senelik bir devre içinde 80 000 dolârın altında kaldığı takdirde, acentanın son beş sene zarfında yurt dışından temin etmiş olduğu döviz miktarı ortalaması göz önüne alınarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığı tarafından iki senelik bir süre daha tanınır. Bu süre sonunda da 40 000 dolârlık yıllık ortalamayı tutturamayan (A) grubu seyahat acentası hakkında 27 nci maddenin (f) fıkrası hükmü uygulanır.

(B) ve (C) grubu seyahat acentalarına asgari döviz transferi mecburiyeti aranmaksızın işletme belgesi verilir.

Yabancı uyruklu seyahat acentaları veya yabancı seyahat acentalarının şubelerine işletme belgesi verilebilmesi için yurt dışından temin etmek zorunda oldukları öz sermaye miktarı, her yıl Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca tesbit edilir.

Belgeler kişiseldir ve bir işletmeye mahsus olmak üzere verilir. İşletme belgeleri Bakanlığın izni olmadan devredilemez. Seyahat acentalığı geçici işletme veya işletme belgesini alan gerçek ve tüzel kişiler, sahip sayılır.

Yurt dışına yolcu götüren veya yurt içinde otobüs işletmeciliği yapan müesseselerin hizmetleri nakliyecilik hizmeti niteliğindedir. Bu müesseseler bu kanun hükümlerine tabi değildir.

Seyahat acentalarına verilen geçici işletme ve işletme belgelerine, hangi gruba dâhil oldukları kaydolunur.

İşletmenin adı

MADDE 5. — Mevcut bir seyahat acentasının her hangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş ünvanı başka bir seyahat acentası tarafından alınmaz. Bu ünvan, başka bir seyahat acentası tarafından iltibasa yol açacak nitelik belirten kelimeler veya yeni bir isim katılarak benzetme yapmak suretiyle dahi kullanılamaz.

Turizm Müessesesi Belgesini haiz tesis isimleri için de yukardaki fıkra hükümleri uygulanır.

Şubeler

MADDE 6. — Seyahat acentaları yurt içinde ve yurt dışında sürekli veya geçici şubeler açabilirler.

Şube açacak seyahat acentaları bu hususu Turizm ve Tanıtma Bakanlığına bildirmeye ve kuruluş izni almaya mecburdurlar.

Şubeler, levhalarında, antetli kâğıtlarında, mühür ve kaşelerinde bağlı oldukları merkezi belirtirler.

Şubeler, seyahat acentalarına verilen işletme belgelerine yazılır.

Şubelerin 8, 9, 10 ve 11 nci maddelerde gösterilen nitelikleri haiz olması şarttır. Yurt dışında şube açacak olan seyahat acentalarının açılacak şubeleri için döviz tahsisine ilişkin esaslar Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından ortaklaşa tesbit edilir.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Yasak faaliyetler

MADDE 7. — Seyahat acentaları ve şubeleri, işyerlerinden seyahat acentalığı hizmetleri dışında faydalanamazlar. Ancak, seyahat acentaları işyerlerinin belirli bir yerinde hatıra eşyası, turist rehberi, kartpostal ve benzeri şeyler satabilirler.

III - NİTELİKLER

Seyahat acentası sahibinin nitelikleri

MADDE 8. — Seyahat acentalarının sahiplerinde, tüzel kişiliği haiz seyahat acentalarının yönetim kurulu üyelerinde ve yetkili yöneticilerinde aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) 18 yaşını bitirmiş olmak,
- b) Ağır hapis veya yüz kızartıcı suçlardan veya hileli iflastan hükümlü olmamak,
- c) Ticari itibar bakımından yeterli olmak,
- d) 30 ncu madde hükmüne göre cezalandırılmamış olmak.

Seyahat acentası sorumlu müdürünün nitelikleri

MADDE 9. — Seyahat acentalarını bizzat sahipleri işletebileceği gibi, işletmeyi kendi sorumlulukları devam etmek üzere bir sorumlu müdüre de tevdi edebilirler. Sorumlu müdürlerin, sahiplerde aranacak niteliklerden başka en az lise veya dengi okuldan mezun olmaları ve (A ve B) grubu seyahat acentaları sorumlu müdürlüklerini deruhde ettikleri hallerde İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan ve Arap dillerinden birini bildiklerini Bakanlıkça kurulacak bir komisyon tarafından yapılacak yabancı dil sınavını kazanmak suretiyle belgelendirmeleri şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra kurulacak seyahat acentaları sorumlu müdürlerinde yukardaki şartlar yanında en az iki yıl süre ile bir seyahat acentasında çalışmış olmak şartı da aranır.

Sorumlu müdürün T. C. uyruklu olması zorunludur.

Seyahat acentasını bizzat sahibi işletiyorsa sorumlu müdürde aranan nitelikleri de haiz olması gerekir.

Seyahat acentası personelinin nitelikleri

MADDE 10. — (A) ve (B) grubu seyahat acentaları merkez ve şubelerinde, devamlı olarak en az iki enformasyon memuru ve tertip edecekleri turlarda Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca verilen tercüman - rehber belgesini haiz en az bir tercüman - rehber çalıştırlar. Enformasyon memurlarının İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan ve Arap dillerinden birini bilmeleri ve bilgilerini 9 ncu maddenin 1 nci fıkrasında belirtildiği şekilde belgelendirmeleri şarttır.

(C) grubu seyahat acentaları, merkez ve şubelerinde en az bir enformasyon memuru çalıştırlar. Bu memurlarda yabancı dil bilme şartı aranmaz.

Seyahat acentası işyerinin nitelikleri

MADDE 11. — Seyahat acentalarının işyerlerinin mensuboldukları gruplara göre, işin gereklerine uygun bir yerde bulunması, iç ve dış görünüşünün özenle düzenlenmiş olması gerekir. Bu konuda Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Seyahat Acentaları Birliğinin görüşünü de alarak, karar verme yetkisine sahiptir.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

IV - SEYAHAT ACENTALARINDAN ALINACAK TEMİNAT

Kuruluş teminatı

MADDE 12. — Seyahat acentaları ve şubeleri, müşterileri ile biletlerini satacakları ulaştırma müesseselerine sunacakları hizmetler ve tüm seyahat acentalığı işlemlerinden doğacak yükümlülüklerine karşılık teşkil etmek üzere bir kuruluş teminatı vermek zorundadırlar.

Kuruluş teminatı, Bakanlık emrine kayıtsız şartsız kesin olarak para, Devlet istikraz tahvil-leri, katî ve süresiz banka teminat mektubu olarak verilir; bu maddedeki yükümlülükler dışında başka bir alacak dolayısıyla temlik, terhin ve haciz edilemez.

Teminatın miktarı

MADDE 13. — Teminat miktarları, (A) grupu seyahat acentaları için asgari 50 000 TL., (B) grupu seyahat acentaları için asgari 30 000 TL. ve (C) grupu seyahat acentaları için asgari 15 000 TL. olmak üzere Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca tesbit edilir. Her bir şube için bu miktarların % 50 si alınır. Yabancı seyahat acentalarında miktarlar iki misli olarak uygulanır.

Yurt dışına tur tertipliyen seyahat acentaları, turun bitişinden 2 ay sonra iade edilmek üzere tur masraflarının % 25 ine tekabül eden bir teminatı Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca emrine önceden vermek zorundadırlar.

İşletme belgelerinin iptalinde teminat

MADDE 14. — (A), (B) ve (C) grupu seyahat acentalarının işletme belgelerinin iptal olunması ve (A) grupu seyahat acentalarının geçici işletme belgelerinin geri alınması halinde kuruluş teminatı bir yıl süreyle Turizm ve Tanıtma Bakanlığında aynı gayeler için alıkonulur.

İşletme belgeleri iptal edilen her türlü yerli ve yabancı seyahat acentaları veya yabancı seyahat acentaları şubelerinin kuruluş teminatı ile, geçici işletme belgeleri Bakanlıkça geri alınan (A) grupu seyahat acentalarının kuruluş teminatı, bir yılın bitiminde Turizm ve Tanıtma Bakanlığının döner sermayesine irad kaydolunur.

İşletme faaliyetinin sona ermesi veya grup değiştirilmesi halinde teminat

MADDE 15. — Kendi rızası ile faaliyetini sona erdirmek isteyen seyahat acentasının bu hususu en az 6 ay önceden Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca bildirmesi şarttır. Bu şekilde faaliyetini sona erdiren seyahat acentasının geçici işletme veya işletme belgesi Bakanlıkça geri alınır ve kuruluş teminatı bir yıl süreyle Bakanlık emrinde bulundurulur. Bir yılın hitamında kuruluş teminatı iade edilir.

Seyahat acentalığı grupunu değiştirme halinde iki grup için gerekli olan kuruluş teminatı arasındaki fark bir yıllık süre sonunda ilgili acentaya iade edilir, eksik kalan miktar ise ilgili acenta tarafından 30 gün içinde tamamlanır.

Teminat karşısında alacaklıların durumu

MADDE 16. — Seyahat acentalarının gerçek ve tüzel kişilere teminat konusu ile ilgili olarak 12 nci maddede açıklanan borçlarından ötürü alacaklı, Bakanlığa başvurduğu takdirde, Bakanlık, borçlu seyahat acentasına borcunu ödemesi için tebligat yapar. Bu tebligatı alan seyahat acentası tebellüğ tarihinden itibaren 30 gün içinde borcunu ödemek zorundadır. Seyahat acentası bor-

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

cunu bu süre içinde ödemediği veya ödememiş sebebi Bakanlıkça haklı bulunmadığı takdirde, Bakanlık, borcu, emrinde bulunan teminat akçesinden ödeyebilir ve durumu derhal ilgili seyahat acentasına bildirir. Her ne suretle olursa olsun teminat akçeleri eksilen seyahat acentaları eksilen miktarı 30 gün içinde tamamlarlar.

V - SEYAHAT ACENTALARININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Haber verme

MADDE 17. — Seyahat acentalarının sahipleri, tüzel kişilerde yönetim kurulu adına yetkili yöneticiler, dilekçelerinde yazılan ve işletme belgelerinde söz konusu olan hususlarda meydana gelen değişiklikleri, oluşundan itibaren 30 gün içinde Turizm ve Tanıtma Bakanlığına yazı ile bildirirler.

Bilgi verme

MADDE 18. — Seyahat acentaları her yıl en geç Ekim ayı sonuna kadar bir yıl önceki çalışmalarını gösterir raporu Turizm ve Tanıtma Bakanlığına sunarlar.

Reklâm ve tanıtma

MADDE 19. — Seyahat acentaları gerçeğe aykırı ve yanıltıcı tanıtma ve reklâm yapamazlar. Reklâm ve tanıtma belgelerinden birer nüshayı, dağıtımlarından 15 gün önce Turizm ve Tanıtma Bakanlığına gönderirler.

Yazışma

MADDE 20. — Seyahat acentaları, Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca gönderilen genelge ve diğer çeşitli konulardaki yazıları en geç 15 gün içinde cevaplandırır veya cevabın gecikme sebebini Bakanlığa bildirirler.

Seyahat acentaları diğer yerli ve yabancı kuruluşların seyahat acentalığı işlemleri ve tüm turizm faaliyetleri ile ilgili yazılarını da aynı süre içinde cevaplandırmakla yükümlüdürler. Seyahat acentaları yukarıda söz konusu olan yazışmaları beş yıl süreyle saklarlar.

Seyahat acentaları, seyahat acentalığı faaliyetleri ile ilgili olarak yerli ve yabancı kuruluşlarla yapmış oldukları sözleşmelerin birer örneğini Bakanlığa gönderirler.

Meslekî sır

MADDE 21. — Seyahat acentaları müşterilerinin isim ve adreslerini ve gezileri ile ilgili kişisel hususları gizli tutarlar.

Bu hususlarda ilgili kanun hükümleri saklıdır.

VI - SEYAHAT ACENTALARINA VERİLECEK KREDİ VE TANINACAK KOLAYLIKLAR

Kredi

MADDE 22. — Seyahat acentaları işletme belgesi aldıktan sonra tesis ve işletme kredisi talebedebilirler. Yabancı uyruklu seyahat acentaları veya yabancı seyahat acentalarının şubeleri bu krediden istifade edemezler.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin).

Kredi talepleri Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca saptanacak esaslar çerçevesinde T. C. Turizm Bankasınınca değerlendirilir ve karara bağlanır.

Kolaylıklar

MADDE 23. — Seyahat acentalarına telekomünikasyonla ilgili kolaylık ve olanakların sağlanmasında ilgili kuruluşlarca öncelik tanınır. İthal edilen araç ve gereçler ancak acentanın kendi hizmetlerinde kullanılır. Bunların satış veya devri Turizm ve Tanıtma Bakanlığının müsaadesi alınmadıkça yapılamaz.

Seyahat acentalarına, meslekleri ile ilgili ve Türkiye'de imal edilmeyen araç ve gereç ithali ve yurt dışında yapacakları reklamlar için yurt dışından getirecekleri dövizin % 5 i nispetinde ve bir yılda 7 500 \$ ı geçmemek şartıyla döviz transferi müsaadesi verilebilir.

Seyahat acentalarının sorumlu müdürleri, sahiplerinden en fazla iki kişi veya bunların görevlendireceği bir acenta personeli bir takvim yılında yurt dışına bir defadan fazla çıkabilirler. Her çıkışta verilecek döviz Maliye Bakanlığınca tesbit edilir.

Seyahat acentalarının reklâm masraflarına katkıda bulunmak üzere, yurt dışından Türkiye'ye müteveccihen ve Türkiye içinde günlük olarak tertipledikleri turlara ilişkin bankalarda bozdurdıkları dövizlerin bir önceki yıla nazaran artış gösteren miktarı esas alınarak belli miktarda prim ödenbilir.

Prim ödemesine esas teşkil edecek miktarların kademeli baremi ve bu kademelere uygulanacak prim miktarı Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığının müşterek teklifleri üzerine Bakanlar Kurulunca tesbit edilir. 50 000 doların altındaki kazançlara prim verilmez. Verilecek prim için gerekli karşılık her yıl Turizm ve Tanıtma Bakanlığı bütçesine konulur.

VII - DENETİM VE GÖZETİM

Denetim

MADDE 24. — Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, müfettişleri, uzman denetçileri, Bölge Müdürleri veya Bakanlıkça yetkili kılınacak diğer kişiler vasıtasıyla seyahat acentaları ve Seyahat Acentaları Birliğini her zaman denetleme yetkisini haizdir.

Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği personeli denetim sırasında her türlü bilgiyi vermek ve belgeleri göstermekle yükümlüdürler.

Tur - taban fiyatları

MADDE 25. — Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, gerektiğinde seyahat acentalarının, uğradığı her deniz ve hava limanında 48 saat veya daha az kalan gemi ve uçak yolcuları için tertipliyecekleri turların taban fiyatlarını en geç bir önceki yılın Ağustos ayı sonuna kadar tesbit eder ve bu fiyatları seyahat acentalarına ve ilgili kuruluşlara duyurur.

Sicil

MADDE 26. — Turizm ve Tanıtma Bakanlığında, seyahat acentaları ile Seyahat Acentaları Birliğinin muntazam ve ayrıntılı olarak sicilleri tutulur.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

VIII - İPTAL VE CEZA

İptal sebepleri

MADDE 27. — a) Teminat akçelerinde meydana gelen eksilmeleri 30 gün içinde tamamlamayan veya 7 nci maddeye aykırı hareket eden seyahat acentaları ve şubelerine eksiklerini tamamlamaları veya hizmet şartlarını düzeltmeleri Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca yazılı olarak ihtar edilir. İhtarın süresi 30 gündür. Bu süre sonunda gerekli düzeltmeyi yapmayan veya eksiklikleri tamamlamayan,

b) 10, 17, 18, 20 ve 21 nci maddelerdeki yükümlülükleri yerine getirmiyen seyahat acentalarına ve şubelerine bakanlıkça yazılı olarak ihtar da bulunulur. İhtarın süresi 30 gündür. Yukarıdaki sebeplerle 3 ihtar alan,

c) Gerçeğe aykırı ve yanıltıcı reklâm ve tanıtma yapan seyahat acentalarına bu durumu düzeltmeleri bakanlıkça yazılı olarak ihtar edilir. İhtarın süresi 15 gündür. İkinci bir ihtara sebebiyet veren,

ç) Geçici işletme veya işletme belgelerinde yazılı olmayan hizmetleri ifa eden seyahat acentalarına bu durumu düzeltmeleri Başkanlıkça yazılı olarak ihtar edilir. İhtarın süresi 15 gündür. İkinci bir ihtara sebebiyet veren,

d) Müşterilerini aldatıcı, kamu güvenini sarsıcı ve Türk turizmini baltalayıcı davranışlarda buldukları bakanlıkça tesbit edilen seyahat acentalarına bu gibi davranışlarının tekrarı halinde işletme belgelerinin iptal olunacağı yazılı olarak bildirilmesine rağmen bu davranışları tekrarlayan.

e) Bakanlıkça tesbit edilen tur taban fiyatlarını uygulamayan seyahat acentalarına fiyatların uygulanması yazılı olarak ihtar edilir. İhtarın süresi 15 gündür. İkinci bir ihtara sebebiyet veren,

f) 4 ncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen miktarda döviz geliri temin edemiyen ve 2 yıllık ilâve süre tanınmayan işletme belgeli (A) grubu seyahat acentalarının işletme belgeleri ile 2 yıllık ilâve süreden istifade eden (A) grubu seyahat acentalarından bu süre zarfında 4 ncü maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen miktarda dövizini temin edemiyen,

g) Her ne suretle olursa olsun bir yıl içinde 3 ihtar alan,

h) Av turizmi ile ilgili olarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ile Orman Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak Av Turizmi Yönetmeliğine uymayan seyahat acentalarına ihtar verilir. İhtarın süresi 15 gündür. İkinci bir ihtara sebebiyet veren,

Seyahat acentalarının belgeleri bakanlıkça iptal olunur.

İptalin hükmü

MADDE 28. — İşletme belgesi iptal olunan seyahat acentaları ve bunların şubelerine 2 yıl içinde yeniden izin verilmez.

Geçici işletme belgeleri geri alınan (A) grubu seyahat acentalarına 2 yıl içinde aynı grup seyahat acentalığı için yeniden izin verilmez.

İptal işlemi 27 nci maddenin c, d ve e fıkrası uyarınca yapılmışsa bu süre 3 yıldır. Sahip veya sorumlu müdürü aynı olan ve fakat başka bir işletme adıyla açılan veya bu gibi şahısların eşleri ile birinci dereceye kadar kan ve sıhrî hısımları adına açmak isteyecekleri seyahat acentalarına ve şubelerine aynı süreler içinde izin verilmez.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Faaliyetten men etme

MADDE 29. — Geçici işletme veya işletme belgesiz olarak seyahat acentalığı faaliyetinde bulunan seyahat acentaları buldukları yerlerin en büyük mülkî âmirleri tarafından derhal faaliyetten men edilir. Bu gibi acentalar ile işletme belgeleri iptal olunan veya geçici işletme belgeleri geri alınan acentaların getirdikleri grup veya grupların organizasyonu Seyahat Acentaları Birliğine devredilir.

Ceza

MADDE 30. — Belgesiz olarak seyahat acentalığı faaliyetinde bulunanlar hakkında 29 ncu maddede belirtilen idari kovuşturmadan ayrı olarak yetkili mahkemelerce acentanın sahip ve sorumlu müdürleri hakkında kovuşturma yapılarak suç sabit görüldüğü takdirde 3 aydan 6 aya kadar hapis ve 5 000 TL. dan 10 000 TL. sına kadar para cezasına hükümlenir.

MADDE 31. — Belgesiz olarak seyahat acentalığı faaliyetinde bulunan veya geçici işletme veya işletme belgelerinde yazılı olmayan hizmetleri ifa eden seyahat acentaları hakkında yapılacak soruşturma ve kovuşturma, 3005 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin (a) bendindeki yer ve aynı kanunun 4 ncü maddesinde yazılı süre kayıtlarına bakılmaksızın sözü geçen kanun hükümleri dairesinde yapılır.

İKİNCİ KISIM

Seyahat Acentaları Birliği

I - Amaç ve kuruluş

MADDE 32. — Seyahat acentaları, seyahat acentalığı mesleğinin yurt ekonomisi ve turizmüne uygun surette gelişmesini sağlayıcı tedbirleri almak ve meslekî ahlâk ve tesanüdü korumak amacıyla Seyahat Acentaları Birliği adı altında tüzel kişiliği hazırlanmış bir birlik kurarlar. Seyahat acentalarının bu birliğe üye olmaları zorunludur.

Seyahat Acentaları Birliğinin merkezi Ankara'dadır.

II - Birliğin görevleri

MADDE 33. — Seyahat Acentaları Birliğinin görevi, pazar araştırmaları ve seyahat acentalığı konusunda incelemeler yapmak, birlik üyeleri arasındaki haksız rakabetin önlenmesi hususunda gerekli tedbirler almak, seyahat acentaları personelinin yetiştirilmesi için kurslar ve sempozyumlar düzenlemek, bakanlıkça istendiğinde görüş bildirmek, uluslararası kuruluşlarda seyahat acentalarını temsil etmek, bu kanunda ve 34 ncü maddenin son fıkrasında bahsedilen yönetmelikte belirtilen diğer görevleri ifa etmektir.

Birlik, acentalık mesleğinin vakar ve haysiyetine uymayan hareketlerden dolayı birlik üyelerine disiplin cezası verir. Bunun ayrıntıları yönetmelikte belirtilir.

III - Birliğin organları

MADDE 34. — Birliğin,

- A) Genel kurul,
- B) Yönetim kurulu,
- C) Denetim Kurulu,
- D) Disiplin Kurulu,

olmak üzere 4 organı vardır. Bunlar aşağıda belirtildiği şekilde kurulup faaliyete geçerler.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 29. — Millet Meclisi metninin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Millet Meclisi metninin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Millet Meclisi metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Millet Meclisi metninin 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Millet Meclisi metninin 34 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

A) Genel kurul, her seyahat acentasının temsilci olarak göndereceği birer sahip veya birer sorumlu müdüründen oluşur. Genel kurul kendi üyeleri arasından bir başkan, iki başkan yardımcısı ve yeteri kadar kâtip seçer.

Genel kurul 2 yılda bir Kasım ayında toplanır. Ayrıca genel kurul, yönetim kurulu tarafından veya bakanlıkça re'sen olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Âdi ve olağanüstü toplantılara temsilcilerin çoğunluğunun katılması şarttır. İlk toplantıda bu çoğunluk elde edilemediği takdirde toplantı en çok bir hafta içinde çoğunluk aranmaksızın yapılır. Toplantılarda kararlar mevcut temsilcilerin çoğunluğu ile alınır.

Genel kurulun görevleri :

- a) Birlik hesaplarını incelemek, yönetim kurulu raporlarını görüşüp karara bağlamak ve gereğinde yönetim ve denetim kurulunu ibra etmek,
- b) Birliğin çalışma programı ve bütçesini görüşüp karara bağlamak, idarecilere ve temsilcilere verilecek ücretler ile bunlara ilişkin her türlü ödenek ve yollukları tesbit etmek,
- c) Yönetim kurulu tarafından genel kurula arz olunan hususları görüşüp karara bağlamak,
- d) Genel kurul üyelerinin yirmide biri tarafından görüşülmesi veya gündemden çıkarılması istenen konuları görüşmek ve gündeme alınan maddeleri karara bağlamak,
- e) Yönetim ve denetim kurulu üyelerini seçmek,
- f) Üye kayıt ücreti ve aidat miktarını tesbit etmek,
- g) Bu maddenin son fıkrasında bahsedilen yönetmelikte belirtilen yetkileri kullanmaktır.

B) Yönetim kurulu, genel kurulun kendi üyeleri arasından seçeceği 9 kişiden teşekkül eder. Yönetim kurulu üyelerinin en az 4 ünün (A) grubu seyahat acentaları temsilcisi olması gerekir. Ayrıca yönetim kuruluna 9 yedek üye de seçilir. Yönetim kurulu ayda en az iki defa, ihtiyaca göre ve başkanın çağrısıyla de her zaman toplanabilir.

Yönetim Kurulunun görevleri;

- a) Birliğin çalışma programı ve bütçesini hazırlamak ve genel kurula sunmak,
- b) Genel Kurulca alınacak kararları uygulamak,
- c) Merkez Müdürü ve Merkez Bürosunun kadrolarını tesbit ve tâyin işlemlerini yapmak,
- d) Âdi ve olağanüstü genel kurul toplantısına karar vermek,
- e) Bütçe fasılları arasında nakiller yapmak,
- f) Yönetim kurulu üyelerinin ekseriyeti tarafından görüşülmesi istenen ve gündeme alınan konuları görüşüp karara bağlamak,
- h) Bu maddenin son fıkrasında bahsedilen yönetmelikte belirtilen diğer görevleri ifa etmektir.

C) Denetim Kurulu, Genel Kurulca birlik üyeleri arasından seçilecek 3 kişiden teşekkül eder. Ayrıca aynı sayıda yedek üye de seçilir .

Denetim Kurulunun görevleri;

- a) Genel kurul tarafından alınan kararların Yönetim Kurulunca yerine getirilip getirilmediğini araştırmak,
- b) Birlik işlerinin mevzuat esasları dairesinde yürütülüp yürütülmediğini denetlemek,
- c) Bakanlıkça verilecek görevlerin yerine getirilip getirilmediğini incelemek,
- d) Birliğin işlemlerini ve hesaplarını kontrol etmek,
- e) Birliğin bir yıllık işlem ve hesapları hakkında Genel Kurula rapor vermek,
- f) Birliğin çalışmaları hakkında 3 ayda bir Bakanlığa rapor vermektir.

D) Disiplin Kurulu Genel Kurulca birlik üyeleri arasından seçilecek 3 kişiden meydana gelir. Disiplin Kurulunun görevleri; yönetmelikte belli edilen disiplin fiilleri hakkında yönetmelik gereğince disiplin cezaları vermektir.

Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca, Seyahat Acentaları Birliğinin ve organlarının görev ve yetkilerine ilişkin bir yönetmelik hazırlanır.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

IV - Birliğin gelirleri

MADDE 35. — Seyahat Acentaları Birliğinin gelirleri aşağıda yazılı kaynaklardan meydana gelir.

- a) Üyelerin birliğe kayıt ücreti ve aidat,
- b) Seyahat acentaları personelinin yetiştirilmesi için düzenlenecek kurs ve seminerlerden temin edilecek gelirler,
- c) Bağış ve yardımlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Son hükümler

MADDE 36. — 6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun 34 ncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş bulunan seyahat acentaları ve şubelerinin 6 ay içinde kendilerini bu kanun hükümlerine uydurmaları ve yeniden işletme belgesi almaları şarttır. Bu süre zarfında kendilerini bu kanun hükümlerine uydurmayan seyahat acentalarının mevcut ruhsatnameleri iptal edilir.

(A) Grupu seyahat acentalığı işletme belgesi talebinde bulunan seyahat acentalarından yurt dışından tertipledikleri turistik turlarla ilgili olarak son iki yıl içinde 4 ncü maddenin 2 nci fıkrasında söz konusu edilen miktarda döviz temin ettiğini tevsik edenlere işletme belgesi verilir. Son iki yıl içinde söz konusu edilen miktarda döviz temin edememiş olan seyahat acentalarına ise geçici işletme belgesi verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş bulunan seyahat acentaları ve şubelerinin kendilerini bu kanun hükümlerine uydurmaları hususunda âzami 4 ay içinde görüş bildirmek ve yeni müracaatlarda Seyahat Acentaları Birliğinin vazifelerini ifa etmek üzere birlik kurulucağa kadar bir seyahat acentası örgütünü vazifelendirir.

Seyahat acentalarının kendilerini bu kanun hükümlerine uydurmalarını mütaakıp bir ay içinde, vazifeli seyahat acentası örgütü Seyahat Acentaları Birliğinin ilk Genel Kurulunu toplar.

MADDE 37. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 38. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu kabul ettiği metin)

MADDE 35. — Millet Meclisi metninin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Millet Meclisi metninin 36 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Millet Meclisi metninin Geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Millet Meclisi metninin Geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Millet Meclisi metninin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Millet Meclisi metninin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

